

«Ақмола облысы білім басқармасының Степногорск
Қаласы бойынша білім бөлімінің жанындағы Степногорск қаласының мектепаралық оқу-
өндірістік комбинаты» МКҚК

ГККП «Межшкольный учебно-производственный комбинат
города Степногорск при отделе образования по городу Степногорск управления образования
Ақмолинской области»

КЕЛІСІМ
МОӘК МКҚК басшысы
С. Кубрина
2023 ж.

БЕКІТЕМІН
Білім бөлімінің басшысы
А. Оспанова
2023 ж.

«В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі
МАМАНДЫҒЫНЫҢ ТҮРЛЕНДІРІЛГЕН БАҒДАРЛАМАСЫ

МОДИФИЦИРОВАННАЯ ПРОГРАММА ПРОФИЛЯ
«Водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1»

Мамандық/ Специальность: Автокөлік құралдарына техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану

Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта
(атауы/наименование)

Біліктілік/Квалификация: «В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі», (10-11 сынып, 374 сағат)

«Водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1», (10-11 класс, 374 часа)

Степногорск, 2023 ж.

Құрастырған: МОӨК МКҚК оқытушысылар Бетц С.А.?, Беккажинов Д.Д. Сипульдин О.А.

Осы бағдарлама механикалық көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау қағи
негізінде жасалды (ҚР Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығ
қосымша. (08.08.2023 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен)) және
жүрісі туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 17 сәуірдегі № 194-V За
(01.05.2023 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен).

Оқу-әдістемелік кеңестің отырысында қаралды және мақұлданды
«20» 03 2023 жылғы № 5 хаттама
Төраға _____

Степногорск қ. ББ сараптамалық кеңесімен ұсынылған
«30» 11 2023 жылғы № 28 хаттама
Хатшы: _____
(колы, күні, айы, жылы)

Осы бағдарлама толық көлемде қолданылуы және ішінара өзгертілуі мүмкін

«Ақмола облысы білім басқармасының Степногорск
Қаласы бойынша білім бөлімінің жанындағы Степногорск қаласының мектепаралық оқу-
өндірістік комбинаты» МКҚК

ГККП «Межшкольный учебно-производственный комбинат
города Степногорск при отделе образования по городу Степногорск управления образования
Акмолинской области»

КЕЛІСІЛДІ
МОӨК МКҚК басшысы
С. Кубрина
«__» _____ 20__ ж.

БЕКІТЕМІН
Білім бөлімінің басшысы
А. Оспанова
«__» _____ 20__ ж.

«В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі»
МАМАНДЫҒЫНЫҢ ТҮРЛЕНДІРІЛГЕН БАҒДАРЛАМАСЫ

МОДИФИЦИРОВАННАЯ ПРОГРАММА ПРОФИЛЯ
«Водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1»

Мамандық/ Специальность: Автокөлік құралдарына техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану

Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта
(атауы/наименование)

Біліктілік/Квалификация: «В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі», (10-11 сынып, 374 сағат)

«Водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1», (10-11 класс, 374 часа)

Степногорск, 2023 ж.

Құрастырған: МОӨК МКҚК оқытушысылар Бетц С.А.?, Беккажинов Д.Д. Сипульдин О.А.

Осы бағдарлама механикалық көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау қағидалары негізінде жасалды (ҚР Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығына 2-қосымша. (08.08.2023 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен)) және «Жол жүрісі туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 17 сәуірдегі № 194-V Заңымен (01.05.2023 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен).

Оқу-әдістемелік кеңестің отырысында қаралды және мақұлданды
« ____ » _____ 2023 жылғы № _____ хаттама
Төраға _____

Степногорск қ. ББ сараптамалық кеңесімен ұсынылған
« ____ » _____ 2023 жылғы № _____ хаттама
Хатшы: _____
(қолы, күні, айы, жылы)

Осы бағдарлама толық көлемде қолданылуы және ішінара өзгертілуі мүмкін

МАЗМҰНЫ

	Беті
Түсіндірме жазба.....	3
Оқытудың жоспарланған нәтижелері	6
Бағдарлама мазмұны.....	7
Курс бойынша әдістемелік ұсыныстар	20
Білімді бақылау	21
Оқулықтар тізімі.....	24
Қосымша	

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

Осы модификацияланған оқу бағдарламасы орта білім беру ұйымдарының 10-11-сыныптары білім алушыларын кәсіптік бағдарлау жұмысын, кәсіптік даярлауды жүзеге асыру мақсатында, келесі нормативтік актілерге сәйкес әзірленді:

- «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы;
- Білім берудің тиісті деңгейлерінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты (Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы);
- Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары (Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы)

және «Автомобиль көлігіне техникалық қызмет көрсету, жөндеу және пайдалану («В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі)» бейіні бойынша оқытудың мазмұнын айқындайтын нормативтік құжат болып табылады.

Осы бағдарламаны жасау кезінде басшылыққа алынды:

- Механикалық көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау қағидалары (ҚР Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығына 2-қосымша (08.08.2023 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен));

- «Жол жүрісі туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 17 сәуірдегі № 194-V Заңымен (01.05.2023 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен);

- Қазақстан Республикасының Жол жүрісі ережелері (2023 жылғы жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен);

- «Көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, Механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау, Емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 02.12.2014 ж. бұйрығы;

- «Жол жүрісі қағидаларын, Көлік құралдарын пайдалануға рұқсат беру жөніндегі негізгі ережелерді, көлігі арнайы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталуға және арнайы түсті-графикалық схемалар бойынша боялуға тиіс жедел және арнайы қызметтер тізбесін бекіту туралы» ҚР Үкіметінің 2014 жылғы 13 қарашадағы № 1196 қаулысы.

Оқу бағдарламасы мектептердің 10-11 сынып оқушыларын «В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі бейіні бойынша мектепаралық оқу-өндірістік комбинатында оқыту үшін көзделген, оқу үшін көзделген материал 10-11 сынып оқушылары үшін бірыңғай болып табылады.

Оқу жоспары теориялық және практикалық сабақтарға бөлінетін уақытты қоса алғанда, оқу пәндерін игеруге бөлінетін уақытты көрсете отырып, оқу пәндерінің келесі тізбесін қамтиды:

- құрылғы және техникалық қызмет көрсету;
- жол қозғалысы ережелері;
- көлік құралын басқару негіздері және қозғалыс қауіпсіздігі;
- алғашқы медициналық көмек көрсету;
- механикалық көлік құралын жүргізу (тиісті санаттағы).

Оқытудың негізгі формалары теориялық, зертханалық-практикалық, практикалық және бақылау сабақтары болып табылады.

Практикалық жүргізу бойынша сабақтар әрбір білім алушымен автотренажерларда, автодромдарда (оқу көлігімен жүруге арналған алаңдарда) және оқу маршруттарында жеке өткізіледі. Практикалық жүргізуді оқыту Қазақстан Республикасының Жол жүрісі қағидаларына сәйкес жабдықталған техникалық жарамды көлік құралдарында жүргізу бойынша өндірістік оқыту шеберінің басшылығымен жүргізіледі.

Ағымдағы оқу жылының маусым айында 10-сынып оқушыларымен тәжірибелік сабақтар басталып, 11-сынып оқушыларымен жалғасады. 10-сынып оқушыларымен маусым айында көлік жүргізу бойынша практикалық сабақтар басталатындығына байланысты жол жүрісі ережелерін зерделеу ертерек мерзімге ауыстырылады.

Көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау қағидаларына сәйкес оқу тобы қаланың бір немесе бірнеше жалпы білім беретін мектептерінен 30-дан аспайтын оқушылармен жасақталады. Осы курсты оқу сабақтарының ұзақтығы – аптасына 5 сағат. Бағдарламаны зерделеуге – 374 сағат, оның ішінде 286 сағат - теориялық оқыту және 88 сағат - зертханалық-практикалық сабақтар қажет. Автокөлікті жүргізу оқу сабақтарының торынан тыс 80 сағат көлемінде жүргізіледі: оның ішінде 8 сағат автотренажерде, 50 сағат жүк көлігін жүргізуге, 20 сағат жеңіл автокөлікті жүргізуге, 2 сағат емтиханға.

11-сыныпты аяқтағаннан кейін бейінді оқушылар көлік құралын орнату және техникалық қызмет көрсету, жол қозғалысы және қозғалыс қауіпсіздігі ережелері, практикалық жүргізу, жол-көлік оқиғасынан зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету бойынша сынақтан өтеді және белгіленген үлгідегі куәлік алады. ХҚКО-да біліктілік емтихандары ІІМ бұйрығымен бекітілген «Жүргізушілерді көлік құралдарын басқаруға жіберу, емтихандарды қабылдау және азаматтарға жүргізуші куәліктерін беру тәртібі туралы» Ережесіне сәйкес жүргізіледі.

Бағдарламаның өзектілігі. Қазіргі уақытта барлық прогрессивті адамзат белгілі бір автомобиль көлігін (жеңіл автомобильдер, автобустар, жүк көліктері) тасымалдау үшін пайдаланады. Энциклопедиялық сөздік «автомобиль» сөзін негізінен өз қозғалтқышымен (іштен жану, электр немесе бу) қозғалатын доңғалақты жүріспен жүретін көлік құралы.

МОӨК мектеп бағдарламасына «Автоіс» пәнін енгізуде. Бұл пәннің мақсаты – қазіргі қоғамның өзекті мәселесін шешу, көлік құралын басқара білу және кәсібіне немесе мамандығына қарамастан жүргізуші куәлігін алу қажеттілігі. Ол «ВС» санатындағы жүргізушілерді 10-11 сыныптарда белгіленген үлгідегі даярлық курсынан өткені туралы куәлік бере отырып және таңдау бойынша бітіру емтиханы ретінде есептелетін және тіркелген жері бойынша ХҚКО-да біліктілік емтихандарын тапсыра отырып, 18 жасқа толған соң жүргізуші куәлігін алуға мүмкіндік беретін ішкі мектеп емтиханын сәтті тапсырғаннан кейін даярлауды көздейді.

Бағдарлама мақсаты:

Білім беру: жолдағы маневрлерді орындау ережелері бойынша оқушылардың білімдерін, дағдыларын жетілдіру, оқушылардың ситуациялық есептерді шешу дағдыларын игеру, оқушылардың танымдық белсенділігін белсендіру, шектеулі көру белгісімен сипатталатын жағдайларда болжау.

Дамытушы: күрделі ситуациялық есептерді шешу арқылы оқушының шығармашылық ойлауын дамыту.

Тәрбиелік: оқушылардың жол қозғалысы қауіпсіздігі үшін кәсіби жауапкершілік сезімін қалыптастыру.

Әдістемелік мақсат: Теориялық оқытудың практикалық оқытумен байланысы.

Қажетті оқу құралдары мен жабдықтар

«В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі» бейіні бойынша оқу процесін жүзеге асыру үшін келесі оқыту құралдары мен жабдықтары қажет:

Жабдықтар:

Оқу автокөліктері:

1. СА3 35-07, 2008
2. Газ 5312, 1989
3. Волга Газ 3105-120, 2004
4. автотренажер – 1
5. компьютерлер – 5
6. жол белгілерінің макеті – 1

Оқу стенділері:

1. қуат жүйелері – 1
2. автокөліктің электр жабдықтары – 1
3. тежегіш жүйелері – 1

4. рульдiк басқару – 1
5. жетекші көпiр стендi – 1 жол белгiлерi стендi -1
6. оқу плакаттары, автокөлік бөлшектерiне арналған верстак – 4

1. ОҚЫТУДЫҢ ЖОСПАРЛАНҒАН НӘТИЖЕЛЕРІ

«В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі» бейіні бойынша кәсіптік білім беру бағдарламасын игеру мерзімі – 2 жыл. «В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі» бейіні бойынша түлектердің кәсіби қызметінің объектілері:

- автомобиль меншігінің әртүрлі нысандарындағы автомобиль шаруашылығы кәсіпорны.

«В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісінің кәсіби қызметінің түрлері:

- жеңіл және жүк көлігінің жүргізушісі (рұқсат етілген максималды массасы 7,5 тоннадан аспайды).

1.1 «В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі» бейіні бойынша бітірушінің дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

Білуі тиіс:

- ЖЖЕ сақтау және жол-көлік оқиғаларына жол бермеу;
- көлік құралын басқару негіздері;
- шығу алдында автокөлікті тексеру және күнделікті техникалық қызмет көрсету;
- жол-көлік оқиғалары кезінде зардап шеккендерге өзіне-өзі көмек көрсету және алғашқы көмек көрсету және оларды тасымалдау жөніндегі талаптарды сақтау;
- автокөлік құрылымы;
- қарапайым агрегаттар мен механизмдерді бөлшектеу бойынша жұмыстарды орындаудың негізгі тәсілдері;
- автомобильдерге техникалық қызмет көрсету түрлері;
- автомобильдерге техникалық қызмет көрсету және жөндеу кезінде орындалатын міндетті жұмыстар;
- автомобильдерге техникалық қызмет көрсету және ағымдағы жөндеу бойынша орындалатын жұмыстардың ережесі мен реттілігі, техникалық құжаттаманы пайдалану ережесі;
- еңбекті қауіпсіз ұйымдастыру, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік ережелері;
- салқындатқыш, тежегіш сұйықтықтарды, майларды қолдану ережесі;

Істеп білуі тиіс:

- әртүрлі жол және метеорологиялық жағдайларда жеңіл және жүк көліктерін басқару;
- ЖЖЕ сақтау және жол-көлік оқиғаларына жол бермеу;
- шығу алдында автокөлікті тексеру және күнделікті техникалық қызмет көрсету;
- автомобильдердің қарапайым тораптары мен агрегаттарын бөлшектеу;
- бөлшектерді жуу, тазалау және майлау;
- өндіріс жағдайында автомобильдерге техникалық қызмет көрсету және жөндеу кезінде қолданылатын материалдардың, дайындамалардың және қосалқы бөлшектердің жарамдылығын анықтау;
- автомобильдердің қарапайым тораптары мен конструкцияларының техникалық жай күйін тексеру;
- орташа күрделі агрегаттар мен механизмдерді бөлшектеу.

2. БАҒДАРЛАМА МАЗМҰНЫ

2.1 Глоссарий

Техникалық қызмет көрсету – автокөлікті пайдалану процесінде істен шығудың ең аз санын қамтамасыз ететін профилактикалық сипаттағы әсер ету жиілігі.

Жеңіл ауысу – бұл түйіннің немесе бөліктің тез ауыстыруға жарамдылығын білдіретін қасиет.

Өзара алмастыру – бұл көптеген біртекті бөлшектердің ішінен кез-келгенін таңдап, қосымша дайындықсыз автомобильге орнатуға болатын дизайн қасиеті.

Унификация – жөндеу процесін арзандататын бір мақсаттағы типтер санының азаюымен сипатталатын жүйелердің, тораптардың және агрегаттардың қасиеті.

Диагностика – бұл автомобильдің техникалық жағдайын бөлшектемей анықтау және алдын-алу немесе жөндеу қажеттілігі туралы қорытынды беру.

Автокөлік – бұл өз қозғалтқышымен басқарылатын өздігінен жүретін құрал.

Қозғалтқыш – автомобильдің қозғалысына қажетті механикалық энергия көзі.

Шанақ – бұл жүкті орналастыруға немесе жүргізуші мен жолаушыларды орналастыруға арналған автомобильдің бөлігі.

Шасси – бұл көлікті жылжыту үшін қажет тірек құрылғысы.

Трансмиссия – қозғалтқыштың иінді білігінен жетек дөңгелектеріне айналу моментін беретін механизмдердің жиынтығы.

Ілінісу – берілістерді ауыстырған кезде қозғалтқыш пен беріліс қорабын қысқа уақытқа ажырату және оларды орнынан ұстаған кезде бірқалыпты қосу үшін қажет механизм.

Беріліс қорабы – жетекші дөңгелектердегі моментті, қозғалыс жылдамдығын өзгертуге арналған қондырғы.

Кардан берілісі – айналуды беріліс қорабынан жетек көпіріне белгілі бір бұрышпен беруге арналған түйін.

Жүріс бөлігі – бұл автомобильдің алға жылжуы үшін топырақ бетіне ілініп тұрған кезде жетекші дөңгелектердің қозғалысы арқылы автомобильдің қозғалысына арналған қондырғы.

Руль – көліктің бағытын өзгертуге арналған.

Тежеу жүйесі – қозғалыс жылдамдығын бәсеңдетуге және тоқтатуға арналған.

2.2 Бағдарлама мазмұнының міндетті минимумы және оны іске асыру шарттары

«В» санатындағы және «С1» кіші санаттағы көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі тақырыптық жоспар

№ р/с	Бөлімдер мен тақырыптардың атауы	Сағат саны		
		Барлығы	Теориялық	зертханалық-практикалық
1.	Құрылғылар және техникалық қызмет көрсету	122	98	24
2.	Жол қозғалысы ережелері.	120	68	52
3.	Автокөлікті басқару негіздері және қозғалыс қауіпсіздігі.	90	90	
4.	Алғашқы медициналық көмек көрсету	20	8	12
	Барлығы:	352	264	88
	<u>Консультациялар</u>	10	10	
	<u>Емтихан:</u> «Құрылғы және техникалық қызмет көрсету».	4	4	
	«Жол жүрісі ережелері. Көлік құралын басқару негіздері және қозғалыс қауіпсіздігі»	6	6	
	<u>Сынақ:</u> «Алғашқы медициналық көмек көрсету»	2	2	
	Барлығы:	374	286	88
	Автокөлік жүргізу **	80		

* Автокөлік жүргізу емтиханы көлік жүргізуге бөлінген сағаттар есебінен өткізіледі.

** Жүргізу оқу уақытының торынан тыс 80 сағат көлемінде, оның ішінде 8 сағат - автотренажерде жүргізіледі. Автотренажер болмаған жағдайда автокөлікте 80 сағат.

Көлік жүргізуге барлығы-80 сағат:

- автотренажерде сабақ-8 сағат;
- көлік жүргізу: жүк көліктері - 50 сағат,
жеңіл автомобиль-20 сағат;
- емтихан - 2 сағат (1 сағат жүк автокөлігі, 1 сағат жеңіл автокөлік)

2.3 «В» санатындағы және «С1» кіші санаттағы көлік құралдарының жүргізушісі» бейіні бойынша бітірушіге қойылатын біліктілік талаптары

Бөлімдер мен тақырыптардың атауы

Курстың оқу-өндірістік және тәрбиелік міндеттері. Өндірістік оқыту бағдарламасымен танысу, оқушыларды біліктілік сипаттамасымен таныстыру

1 бөлім. Құрылғылар және техникалық қызмет көрсету
Пайдалану материалдары және оларды жұмсау нормалары
Автомобильдерді пайдалану кезіндегі еңбек қауіпсіздігі.
Қоршаған ортаны қорғау
Автокөлікті тексеру және күнделікті техникалық қызмет көрсету*
№ 1, № 2 және маусымдық техникалық қызмет көрсету

Ұсақ пайдалану ақауларының белгілері және оларды жою*
2 бөлім. Жол жүрісі ережелері
Жалпы ережелер. Негізгі ұғымдар мен терминдер.
Жүргізушілердің, жаяу жүргіншілердің және жолаушылардың міндеттері.
Жол белгілері.
Жол белгілері және оның сипаттамалары.
Қозғалыс тәртібі.
Көлік құралдарын тоқтату және тұрақ.
Жол қозғалысын реттеу.
Қиылыстардың өтуі.
Жаяу жүргіншілер өткелдерінің, маршруттық көлік құралдарының аялдамаларының және теміржол өткелдерінің өтуі.
Қозғалыстың ерекше шарттары.
Адамдар мен жүктерді тасымалдау
Көлік құралдарының техникалық жай-күйі мен жабдығы.
Нөмірлік, тану белгілері, ескерту құрылғылары,
жазулар мен белгілер.
Әкімшілік жауапкершілік. Қылмыстық жауапкершілік. Азаматтық жауапкершілік.
Табиғатты қорғаудың құқықтық негіздері.
Көлік құралына меншік құқығы.
3 бөлім. Автокөлікті басқару негіздері және қозғалыс қауіпсіздігі.
Жол қозғалысы. Оның тиімділігі мен қауіпсіздігі.
Жүргізушінің кәсіби сенімділігі.
Жүргізушінің психофизиологиялық және психикалық қасиеттері
Көлік құралдарының пайдалану көрсеткіштері.
Жүргізушінің штаттық және штаттан тыс (сыни) қозғалыс режимдеріндегі әрекеттері.
Жол жағдайлары және қозғалыс қауіпсіздігі.
Жол-көлік оқиғалары.
Адам анатомиясы мен физиологиясының негіздері.
Жол-көлік жарақатының құрылымы.
Жол-көлік оқиғаларының жиі зақымдануы және оларды диагностикалау әдістері.
Механикалық және термиялық зақымданулардағы өмірге қауіп төндіретін жағдайлар.
Апаттардағы психикалық реакциялар. Жедел психоздар. Жеткіліксіз жағдайда зардап шеккендерге көмек көрсету ерекшеліктері.
Термиялық зақымданулар.
Жол-көлік оқиғалары кезінде зардап шеккендерге көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық аспектілері.
Жедел, өмірге қауіп төндіретін емдік жағдайлар.
ЖКО зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде жүрек-өкпе реанимациясын жүргізу, асфиксияны жою.
Сыртқы қан кетуді тоқтату.
Көліктік иммобилизация.
Зардап шеккендерді босату әдістері, машинадан шығару; оларды тасымалдау, көлікке тиеу.
Жараларды емдеу, десмургия.
Жеке алғашқы көмек жинағын пайдалану.
4 бөлім. Көлік жүргізу
Бастауыш оқыту
Қону. Басқару органдары мен дабыл аспаптарының әрекет ету тәсілдері.

Автокөлікті басқару әдістері. Ауыстыру қозғалысы. Жоғары және төмен ретті берілістерді ауыстырумен қозғалыс. Бағыттың өзгеруімен қозғалыс.
Шектеулі жолдарда көлік жүргізу
"Берілген" жерде тоқтау, бұрылыстар. Шектеулі жолдарда маневр жасау. Күрделі маневр
Оқу маршруттары бойынша көлік жүргізу.
Қозғалыс қарқындылығы төмен маршруттар бойынша жүргізу. Қозғалыс қарқындылығы жоғары маршруттармен жүру.
Автокөлікті басқару дағдыларын жетілдіру.
Әр түрлі жол жағдайында көлік жүргізу дағдыларын жетілдіру.

2.4 «В» санатындағы және «С1» кіші санаттағы көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі күнтізбелік-тақырыптық жоспар 10 сынып

№	Тақырыптар атаулары	Сағат барлығы	Практикалық
1.	Кіріспе. Автомобильдердің жіктелуі және жалпы құрылымы. ЖЖЕ. Жалпы ережелер. Негізгі ұғымдар мен терминдер. Көлік құралын басқару техникасы.	4	1
2.	Жалпы құрылғы және қозғалтқыштың жұмысы. ЖЖЕ. Жүргізушілердің міндеттері. Жол қозғалысы.	4	1
3.	К. .Ш.М. Негізгі бөлшектердің құрылымының ерекшеліктері. ЖЖЕ. Жаяу жүргіншілердің міндеттері. ЖЖ тиімділігі мен қауіпсіздігі.	4	1
4.	Газ тарату механизмі. Тапсырмалар, құрылғы және жұмыс. ЖЖЕ. Жолаушылардың міндеттері. Көлік құралын басқарудағы бастапқы дағдылар.	4	1
5.	Иінді біліктер мен біліктердің айналу жиілігінің арақатынасы. ЖЖЕ. Жол белгілері. Кабина және бақылау құралдары	4	1
6.	Газ тарату фазалары. ЖЖЕ. Ескерту белгілері. Орыннан қол тигізу.	4	1
7.	Қозғалтқышты салқындату жүйелері. Ақаулар және оларды қалай түзетуге болады. ЖЖЕ. Басымдық белгілері. Құрылғылардың құрылысы және жұмысы.	4	1
8.	Майлау жүйесі. Мақсаты, майды үйкелетін бөліктерге беру тәсілдері. ЖЖЕ. Тыйым салу белгілері. Жол белгілері және оның сипаттамалары. Аралық тестілеу.	4	1
9.	Майлау құралдарының мақсаты құрылғысы, жұмысы және орналасуы, ЖЖЕ. Зерттелген жол қозғалысы тақырыптары бойынша ЗПС. Жүйелер аспаптарының мақсаты, орналасуы және жұмысы.	4	1
10.	Қуат жүйесі, оның мақсаты, отын түрлері. ЖЖЕ. Белгілеу белгілері. Тестілеу.	4	1
11.	Жанғыш және жұмыс қоспасы. Қоспаның құрамы бойынша	4	1

	жіктелуі. ЖЖЕ. Қызмет көрсету белгілері, көлік қозғалысы тәртібі		
12.	Карбюраторлы қозғалтқыштың қуат жүйесі. Мақсаты, құрылғысы. ЖЖЕ. Қосымша ақпарат белгілері. Қуат жүйесі құрылғыларының жұмысы және орналасуы.	4	1
13.	Карбюратордың жұмыс принципі, оның әртүрлі режимдердегі жұмысы. ЖЖЕ. Көлік құралының аялдамасы және тұрағы. Өткен материал бойынша ЗПС.	4	1
14.	Карбюратордың жұмыс принципі, оның әртүрлі режимдердегі жұмысы. ЖЖЕ. Ескерту сигналдары, олардың түрлері мен мақсаттары. Артқа жүру.	4	1
15.	Газ баллонды қондырғылардың схемалық схемасы. Аспаптар және жұмыс. ЖЖЕ. Жүргізушінің қозғалыс алдындағы міндеттері. Қозғалыстың басталуы, бағыттың өзгеруі.	4	1
16.	Карбюраторлы қозғалтқыштың қуат жүйесінің ақаулары, олардың белгілері. ЖЖЕ. Жол қозғалысын реттеу. Сигнал беру ережелерін сақтамаудың қауіпті салдары.	4	1
17.	Дизельді қозғалтқыштың қуат жүйесі. Схема, мақсаты, құрылғысы. ЖЖЕ. Жол қозғалысын реттеу. Қиылыста бұрылу және бұрылу.	4	1
18.	Жоғары қысымды сорғының құрылғысы және жұмысы. ЖЖЕ. Ақпараттық-көрсеткіштік белгілер. Шектеулі кеңістікте жүргізу әдістері.	4	1
19.	Дизельді қозғалтқыштардың қуат жүйесінің ақаулары, олардың белгілері. ЖЖЕ. Қала бойынша жүру кезіндегі қауіпсіздік талаптары. Өткен материал бойынша ЗПС.	4	1
20.	Қозғалтқышты төмен температурада іске қосыңыз. ЖЖЕ. Қиылыстардың өтуі. Жалпы жол жүру ережелері. Қалалық жағдайдағы қозғалыс.	4	1
21.	ГАЗ-53 автомобильінің электр жабдықтары туралы негізгі мәліметтер. ЖЖЕ. Реттелмейтін қиылыстар, реттелетін қиылыстар. Адам анатомиясы мен физиологиясының негіздері	4	1
22.	Автомобильдің электр жабдықтары бойынша мақсаттар мен жалпы мәліметтер. ЖЖЕ. Реттелетін қиылыстағы қозғалыс тәртібі мен кезектілігі. Жол-көлік жарақатының құрылымы. Жол-көлік оқиғаларының жиі зақымдануы және зақымдануды диагностикалау әдістері.	4	1
23.	Қайта зарядталатын батареялар. ЖЖЕ. Қиылыстың өту кезектілігі Апат кезінде жиі кездесетін зақым	4	1
24.	Генератор және реле реттегіші. ЖЖЕ. Жаяу жүргіншілер өткелдерінің, аялдамалардың өтуі. Зақымдануды диагностикалау әдістері	4	1
25.	Стартер, қосалқы электр қозғалтқыштары. ЖЖЕ. Теміржол өткелдерінің өтуі.	4	1

	Механикалық және термиялық зақымдану кезіндегі өмірге қауіп төндіретін жағдайлар.		
26.	Стартер мен электр қозғалтқыштарының жұмыс принципі. ЖЖЕ. Негізгі жол бағытты өзгертеді. Өткен материал бойынша ЗПС	4	1
27.	Жарықтандыру жүйесі жарық және дыбыстық дабыл. ЖЖЕ. Апаттардағы психикалық реакциялар. Жедел психоздар жеткіліксіз жағдайда зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету кезіндегі ерекшеліктер.	4	1
28.	Тұтану жүйесі. ЖЖЕ. Компьютерлік тестілеу. Термиялық зақымданулар	4	1
29.	Контактсіз тұтану. ЖЖЕ. Автомагистральға міну кезіндегі ерекшеліктер. ЖКО кезінде зардап шеккендерге көмек көрсетудің ұйымдық-құқықтық аспектілері.	4	1
30.	Жалпы құрылғы және беріліс қорабының мақсаты. ЖЖЕ.	2	1
31.	Теміржол өткелдерінің жүру ережелерін бұзудың қауіпті салдары. Өмірге қауіп төндіретін жедел емдік жағдайлар.	2	1
32.	Ілінісу. Ілінісу жетегінің мақсаты мен жұмыс принципі. ЖЖЕ бойынша ЗПС. Сыртқы қан кетуді тоқтату.	4	1
33.	Беру қорабы, тарату қорабы, қуат таңдау қорабы. ДК-де ЖЖЕ білімін тексеру. Жараларды емдеу, десмургия.	4	1
34.	Алған білімдерін бекіту. Компьютерлік тестілеу. Жеке алғашқы көмек жинағын пайдалану.	4	1
35	ЖКО зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде жүрек-өкпе реанимациясын жүргізу, асфиксияны жою.	2	
36	Зерттелген материалды жалпылау. Автомобильдің материалдық бөлігі және жол қозғалысы ережелерін білу бойынша тест.	2	
	Жазғы өндірістік практика	34	
	Барлығы	170	34

2.5 «В» санатындағы және «С1» кіші санаттағы көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау жөніндегі күнтізбелік-тақырыптық жоспар 11 сынып

№	Тақырыптар атаулары	Сағат барлығы	Практикалық
1.	Кіріспе сабақ. Беріліс қорабы. Жетекші көпірлер. ЖЖЕ. Автомобиль жолында жүргізудің ерекше шарты. Жүргізушінің психофизиологиялық және психикалық қасиеттері	4	1
2.	Автокөліктің жүріс бөлігі. ЖЖЕ. Қатты және икемді іліністе көлік құралын сүйреу. ВАД жүйесінің мақсаты мен міндеттері.	4	1
3.	Көліктің алдыңғы суспензиясы. ЖЖЕ. КҚ-ң техникалық жағдайы және жабдықтары. КҚ-н пайдалануға тыйым салынған жағдайлар.	4	1
4.	Гидравликалық жетекті тежеу жүйесі. ЖЖЕ. Нөмірлік және сәйкестендіру белгілері. Ескерту құрылғылары, жазулар мен белгілер.	4	1
5.	Пневматикалық жетегі бар тежегіш жүйесі. ЖЖЕ. Жол ережесін бұзғаны үшін әкімшілік жауапкершілік. Жүргізушінің оңтайлы жұмыс позасы	4	1
6.	ГАЗ-53 автокөлігін басқару. ЖЖЕ. Жол ережесін бұзғаны үшін қылмыстық жауапкершілік. Турақты қозғалыс жылдамдығын сақтау.	4	1
7.	ЗИЛ-130 автокөлігін басқару. ЖЖЕ. Азаматтық жауапкершілік. Басқару органдары мен аспаптардың мақсаты.	4	1
8.	Пайдалану материалдары және оларды жұмсау нормалары. ЖЖЕ. Мәселелерді шешу. Автокөлікке күнделікті техникалық қызмет көрсету.	4	1
9.	Автомобильдерді пайдалану кезіндегі еңбек қауіпсіздігі. ЖЖЕ. Келтірілген залал үшін материалдық жауапкершілік туралы түсінік.	4	1
10.	Табиғатты қорғаудың құқықтық негіздері. ЖЖЕ. Табиғатты қорғау туралы заңнаманы бұзғаны үшін жауапкершілік.	4	1
11.	Автокөлікті тексеру. ЖЖЕ. Автокөлік құралына меншік құқығы. Көлік құралының құжаттамасы.	4	1
12.	№1 Техникалық қызмет көрсету. ЖЖЕ. Жүргізуші мен көлік құралын сақтандыру. Техникалық қызмет көрсету №2. Қозғалыс қауіпсіздігі.	4	1
13.	Маусымдық техникалық қызмет көрсету. Жол жағдайлары және қозғалыс қауіпсіздігі. Қозғалыс аз және қарқынды көшелерде қозғалу, басып озу және қарсы жүру.	4	1
14.	Ұсақ пайдалану ақауларының белгілері және оларды жою. Жол жағдайлары және қозғалыс қауіпсіздігі. Қозғалыс жылдамдығы және қашықтық. Бұрылыстардағы, бұрылыстардағы жылдамдықтың өзгеруі.	4	1
15.	Ұсақ пайдалану ақауларының белгілері.	4	1

	Шинаның қысымын тексеру, дөңгелекті ауыстыру. Қозғалыс қауіпсіздігі. «Жүргізуші – автомобиль – жол» басқару жүйесі туралы түсінік.		
16.	Генератор жетегінің белдігін ауыстыру, генератор щеткаларының күйін тексеру, щеткаларға қуат беруді тексеру, батарея терминалдарының күйі. Қозғалыс қауіпсіздігі.	4	1
17.	Тұтану жүйесінде ұшқынның пайда болуын тексеру. Шамдардың өнімділігі және оларды ауыстыру. Тұрақ тежегіш жетегінің күйін тексеру және реттеу. Қозғалыс қауіпсіздігі.	4	1
18.	Жүргізуші сенімділігінің компоненттері. Кәсіби шеберлік, адамгершілік қасиеттер, физикалық жағдай. Қауіпсіздікке әсер ететін факторлар. ВАД.	4	1
19.	Автокөліктің жұмысы және оның көрсеткіштері. Бағалар және инфляция. Өндіріс және өнімділік. ЖЖЕ бойынша ЗПС.	4	1
20.	Автокөліктің жүк көтергіштігін пайдалану коэффициенті. Жүргізушінің дайындығы: білім, білік, дағды. Оған әсер ететін факторлар. ДБ. Басқару жүйесінің сипаттамасы.	4	1
21.	Көлік құралын басқару техникасы. ДБ. Жүргізушінің штаттық және штаттан тыс қозғалыс режимдеріндегі әрекеті. Жұмыс тежегішінің істен шығуы, шинаның жыртылуы кезіндегі жүргізушінің әрекеті.	5	
22.	Артқы ілдірме. Жеке көлік құралдарын тиімді басқару туралы түсінік. Маршруттық көлік құралдарын пайдалану.	4	
23.	Жол қозғалысы және оның қауіпсіздігі, тиімділігі. ЖЖЕ-не енгізілетін тыйым салулар Автомобиль жолдарының түрлері мен жіктелімдері.	4	
24.	Детонацияның қозғалтқыштың жұмысына әсері Жүргізушінің кәсіби жарамдылығы. Адамдар мен жүктерді тасымалдау.	4	
25.	Кардан және негізгі беріліс. Жол-көлік оқиғалары. Қозғалтқыштың жылу режимі.	4	
26.	ДТТ қартер қозғалтқышын майлау және желдету жүйесінің схемалары. Өмірге қауіп төндіретін жедел емдік жағдайлар.	4	
27.	Сыртқы қан кетуді тоқтатуға арналған алғашқы медициналық көмек. Жараларды емдеу, десмургия	4	
28.	ЖКО зардап шеккендерге алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде жүрек-өкпе реанимациясын жүргізу, асфиксияны жою Көліктік иммобилизация Мотор майлары, олардың негізгі қасиеттері.	4	
29.	«Үздік көлік жүргізушісі» атағына конкурс. ЖКО бойынша ең жиі зақымданулар. Үнемді қуат қоспалары туралы түсінік.	4	
30.	Автокөлік құрылғысы бойынша материалды қайталау ЖЖЕ-ін қайталау. және қозғалыс қауіпсіздігі.	4	
31.	Зардап шеккендерді босату әдістері, машинадан шығару, оларды тасымалдау, көлікке тиеу.	4	
32.	Жүргізушінің штаттық және штаттық емес (сыни) жүргізу	5	

	режимдеріндегі әрекеті. Сынақ: «Алғашқы медициналық көмек көрсету».		
33.	Консультация	4	
34	Консультация	6	
35	Емтихан «Құрылғы және техникалық қызмет көрсету»	4	
36	Емтихан «ЖЖЕ. Көлік құралын басқару негіздері және қозғалыс қауіпсіздігі»	6	
	БАРЛЫҒЫ	150	20

Кәсіптік білім беру бағдарламалары мазмұнының міндетті минимумына қойылатын талаптар мынадай деректерді қамтуға тиіс:

- теориялық оқыту 286 сағат;
 - практикалық оқыту 88 сағат;
- оның ішінде: жазғы оқу-өндірістік практика 34 сағат.
сынақ 2 сағат
емтихандар 10 сағат
көлік жүргізу 80 сағат.

2.6 Жеңіл автокөлікпен жүргізу бойынша практикалық сабақтарды өткізудің күнтізбелік-тақырыптық жоспары (болжамды)

№ р/с	Тақырыптар мен тапсырмалардың атауы	Сағат саны
	1 тақырып. Бастауыш оқыту	2
1.	Жүргізушінің орнына отыру. Басқару органдарымен және дабыл аспаптарымен танысу. Автокөлікті басқару әдістері. Орнынан қозғалу, түзу сызықпен жүру және тоқтау.	1
2.	Тісті доңғалақты ауысу арқылы түзу сызық бойынша қозғалыс жоғары тәртіпте. Тежеу әдістері.	1
	2 тақырып. Шектеулі жолдарда көлік жүргізу	6
3.	Берілістерді жоғары және төмен ретпен ауыстыра отырып, түзу сызық бойымен қозғалыс. Төтенше тежеу әдістері. Қала сыртындағы жерлерде нақты жол қозғалысы жағдайында дағдыларды пысықтау.	2
4.	Бағыттың өзгеруімен қозғалыс. Қозғалыс жылдамдығын таңдау. Қашықтықты сақтау.	2
5.	Жолдарда және қиын жағдайларда көлік жүргізу. Қиылыстардың өтуі. Айналма жолдар мен басып озулар. Қалада, оның ішінде ықтимал қауіпті жерлерде нақты жол қозғалысы жағдайында дағдыларды пысықтау.	2
	3 тақырып. Оқу бағыттары бойынша жүргізу	6
6.	Белгіленген жерде тоқтаңыз. Бұрылыстар. Шектеулі жолдарда маневр жасау.	2
7.	Төмен түсу және көтерілу кезіндегі қозғалыс. Қиылыстардағы бұрылыстар мен кері бұрылыстар. Аялдама сызығында және жаяу жүргіншілер өткелдерінде аялдама.	2

8.	Көп қатарлы көлік қозғалысы бар жолдарда көлік жүргізу. Бағдаршаммен реттелетін қиылыстардың өтуі.	2
	4 тақырып. Басқару дағдыларын жетілдіру.	6
9.	Қараңғыда көлік қозғалысы көп жолдарда көлік жүргізу. КҚ-ын қауіпсіз басқару үшін қауіпті жағдайларды алдын-ала болжау, тану және алдын-алу бойынша міндетті оқыту әдістері (қорғаныс басқару стилі)	2
10.	Шектеулі жолдарда кешенді жүргізу. Кері қозғалыс.	2
11.	Әр түрлі жол жағдайында көлік жүргізу дағдыларын жетілдіру. КҚ-ын экологиялық және экономикалық басқару стилінің әдістері.	2
	БАРЛЫҒЫ:	20

Қала мектептерінің 11-сынып оқушыларын «В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы автомобиль жүргізушісі» кәсібі бойынша «Автокөлік жүргізу» бөлімі бойынша оқыту қоса беріліп отырған тақырыптық жоспар мен бағдарламаға сәйкес, сабақтан тыс уақытта әр оқушымен, ӨО шеберімен, қос басқарылатын оқу автокөлігінде және 10-сыныптардағы автотренажерларда жеке жүргізіледі.

Білім беру жүйесінде белгіленген тәртіпке сәйкес әрбір штаттық өндірістік оқыту шеберіне МОӨК бір немесе бірнеше оқу топтарының оқушылары бекітіледі.

2.7 Тақырыптық жоспар және «Көлік жүргізу» бағдарламасы

№ р/с	Тақырыптар мен тапсырмалардың атауы	Сағат саны
1 тақырып. Бастауыш оқыту		
1	Қондыру. Басқару органдары мен дабыл аспаптарының әрекет	2
2	ету тәсілдері	2
3	Автокөлікті басқару әдістері	2
4	Ауыстыру қозғалысы	2
5	Жоғары және төмен ретті берілістерді ауыстырумен қозғалыс Бағыттың өзгеруімен қозғалыс	2
	БАРЛЫҒЫ:	10
2 тақырып. Шектеулі жолдарда көлік жүргізу		
6	«Берілген» жерде тоқтау,	2
7	Кері бұрылыстар. Шектеулі жолдарда маневр жасау.	4
8	Күрделі маневр	6
	БАРЛЫҒЫ:	12
	№ 1 бақылау сабағы	0,5
3 тақырып. Оқу бағыттары бойынша көлік жүргізу		
9	Қозғалыс қарқындылығы төмен маршруттар бойынша көлік	18
10	жүргізу Қозғалыс қарқындылығы жоғары маршруттар бойынша көлік жүргізу	22
	БАРЛЫҒЫ:	40
	№ 2 бақылау сабағы	0,5

4 тақырып. Автокөлікті басқару дағдыларын жетілдіру		
11	Әр түрлі жол жағдайында көлік жүргізу дағдыларын жетілдіру	15
	Емтихандар	2
	БАРЛЫҒЫ:	80

1 «Бастауыш оқыту» тақырыбы бойынша жаттығуларды пысықтау үшін сабақ жоспары

Оқу мақсаты:

1. Автокөліктің құрылғысымен танысу. Жүргізушінің орнына отыру. Басқару органдары және дабыл аспаптары.
2. Автокөлікті басқару әдістері.
3. Орнынан қозғалу, түзу сызықпен жүру және тоқтау.
4. Тісті доңғалақты ауысу арқылы түзу сызық бойынша қозғалыс жоғары тәртіпте. Тежеу әдістері.

Бақылау сабағы

Уақыты 3 сағат. Барлығы 9 сағат. № 1 Маршрут.

Жұмыс тәртібі

Сабақты бастамас бұрын жаттығуға, жол қозғалысы ережелеріне сәйкес сұрақтар қою. Автокөлікпен танысқан кезде тораптар мен агрегаттар бойынша сұрақтар қою. Оқушымен бірге көлікті сыртқы тексеруден өткізіңіз, яғни оны орындау. Оқушыны жүргізуші орнына отырғызған кезде орындықты, айналарды реттеу. Барлық басқару органдары мен дабыл аспаптарын, сондай-ақ орнынан тықылдату, берілістерді ауыстыру, түзу сызықпен жүру және тоқтату тәсілдерін, сондай-ақ тежеу тәсілдерін сұрастыру.

Бұдан әрі №1 маршрутта барлық жаттығулар бойынша дағдыларға оқыту жүргізіледі.

Түсіндіру және көрсету арқылы білім алушылардың жіберген қателіктерін жоюға қол жеткізу керек.

2 «Шектеулі жолдарда көлік жүргізу» 2 тақырыбы бойынша жаттығуларды пысықтауға арналған сабақ жоспары

Оқу мақсаты:

1. Берілістерді жоғары және төмен ретпен ауыстыра отырып, түзу сызық бойымен қозғалыс.
 2. Төтенше тежеу әдістері.
 3. Қала сыртындағы жерлерде нақты жол қозғалысы жағдайында дағдыларды пысықтау.
 4. Қозғалыс бағытын өзгерту кезінде және қашықтықты сақтау үшін жылдамдықты таңдау.
 5. Қиын жағдайда көлік жүргізу, қиылыстардан өту. Айналма жолдар мен басып озулар.
- Қалада, оның ішінде ықтимал қауіпті жерлерде нақты жол қозғалысы жағдайында дағдыларды пысықтау.

Бақылау сабағы
Уақыты 3 сағат. Барлығы 9 сағат. № 2-3 Маршрут.
Жұмыс тәртібі

1. Кіріспе нұсқама (3мин.).

Оқушының сабаққа келуі туралы баяндамасын қабылдау және оның сыртқы түрін тексеру. Медициналық тексеруден өткені туралы құжатты және МОӨК қабылдау бөлмесіне келгені туралы белгіні тексеру. Жаттығудың нөмірі мен атауын, сабақтың мақсатын, уақытын, бағытын жариялау.

2. Ағымдағы нұсқама

Тиісті жаттығулар, жол қозғалысы ережелері бойынша білім алушының білімін тексеру. Өткен сабақтар бойынша автокөлікті орнату бойынша сұрақтар қойыңыз. Маршруттар бойынша көлік жүргізу кезінде оқушының көлік жүргізу дағдыларының дамуын қадағалаңыз. Қателерді түзету. Оқушының қабілетін бақылау, белгілі бір кедергінің қаупін болжау.

3. Қорытынды нұсқама.

Оқушының жетістіктерін атап өтіп, жіберген қателіктерін талдаңыз. Бағалауды жариялаңыз және оны жеке жүргізу картасына енгізіңіз. Оқушыға келесі сабаққа дайындық тапсырмасын беріңіз. Осы жүргізудің өтуі туралы жол парағына қол қоюға рұқсат етіңіз. Оқушыны қозғалыс жылдамдығын дұрыс таңдауға, қашықтықты сақтауға, қарсы сапарларды орындауға, басып озу мен айналма жолдарды жасауға, елді мекендер мен темір жол өткелдері арқылы өтуге, сондай-ақ қиылыстарда тікелей бағытта өтуді, оңға және солға бұрылыстарды, кері бағытта бұрылыстарды орындауға үйрету.

Қондыру. Басқару және дабыл беру органдарының әрекет ету тәсілдері. Автотренажерлерді, басқару органдарын және дабыл аспаптарын пайдалану ережелерімен танысқан. Бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштерін бақылау. Жүргізушінің жұмыс орнына отыру, орындықты реттеу, артқы көрініс айналары, қауіпсіздік белдіктерін орнату. Қозғалтқышты іске қосу. Педальдармен және басқару тетіктерімен, дабыл сынамаларымен әрекет ету.

Автокөлікті басқару әдістері. Басқару органдарының орнынан тиген кездегі іс-қимылдары, берілістерді жоғары және төмен қарай ауыстыра отырып қозғалуы, тегіс және шұғыл тежеуі, тоқтауы (қозғалтқыш тоқтаған кезде пысықталады).

Автокөлікті орнынан тигізу, берілістерді жоғары және төмен ретпен ауыстыра отырып, жолдармен жүру, оңға және солға бұрылу, тегіс және шұғыл тежеу, аялдамалар (әрекеттер көлеңкелі проекцияны пайдалана отырып пысықталады).

Рульдік дағдыларды дамыту: руль дөңгелегіндегі қолдың орналасуы, дөңгелекті екі қолмен кезекпен оңға және солға айналдыру қарқындылықтың біртіндеп артуы.

Автокөлікті орнынан тигізу дағдыларын жетілдіру, берілістерді ауыстыру, бұрылу, тегіс және шұғыл тежеу, белгіленген жерде тоқтау (әрекеттер көлеңкелі проекцияны қолдану арқылы пысықталады) жолдармен жүру.

Рульдік дағдыларды дамыту: руль дөңгелегін кезекпен оңға, солға, қолды ұстап, бір қолмен руль дөңгелегін кезекпен оңға және солға айналдыру.

Кері қозғалыс. Шектеусіз және шектеулі жолдағы бұрылыс. Тұраққа қою (әрекеттер көлеңкелі проекцияны қолдану арқылы пысықталады).

Автокөлікті басқаруда алған біліктері мен дағдыларын тексеру: жүргізушінің жұмыс орнын дұрыс атқару; кері жүрісті және орнатылған дабылды қолдана отырып, берілістерді, бұрылыстарды, бұрылыстарды ауыстыра отырып, автомобильді басқару жөніндегі іс-қимылдар; такси жүргізу, тежеу және тоқтату техникасы.

2.8 Автотренажерде оқыту
Жалпы уақыт - 8 сағат

«Көлік жүргізу» автотренажеріндегі практикалық сабақтардың тақырыптық жоспары

№ р\с	Тақырыптар мен тапсырмалардың атауы	Сағат саны
1	Қондыру. Басқару және сигнал беру органдарының әрекет ету тәсілдері	
	Автотренажерлерді, басқару органдарын және дабыл аспаптарын пайдалану ережелерімен танысу. Бақылау-өлшеу аспаптарының көрсеткіштерін бақылау. Жүргізушінің жұмыс орнына отыру, орындықты реттеу, артқы көрініс айналары, қауіпсіздік белдіктерін орнату. Қозғалтқышты іске қосу. Педальдармен және басқару тетіктерімен, дабыл сынамаларымен әрекет ету.	1
2	Автокөлікті басқару әдістері	
	Басқару органдарының орнынан тиген кездегі іс-қимылдары, берілістерді жоғары және төмен қарай ауыстыра отырып қозғалыс, тегіс және шұғыл тежеу, тоқтаулар (қозғалтқыш тоқтаған кезде пысықталады)	1
	Автокөлікті орнынан тигізу, берілістерді жоғары және төмен ретпен ауыстыра отырып, жолдармен жүру, оңға және солға бұрылу, тегіс және шұғыл тежеу, аялдамалар (әрекеттер көлеңкелі проекцияны пайдалана отырып пысықталады).	1
	Рульдік дағдыларды дамыту: руль дөңгелегіндегі қолдың орналасуы, дөңгелекті екі қолмен кезекпен оңға және солға айналдыру, қарқындылығы біртіндеп артады.	1
	Автокөлікті орнынан ұстау дағдыларын жетілдіру, берілістерді ауыстыру, бұрылу, тегіс және шұғыл тежеу, белгіленген жерде тоқтау жолдарымен жүру (1-іс-қимыл көлеңкелі проекцияны қолдану арқылы пысықталады).	1
	Рульдік дағдыларды дамыту: руль дөңгелегін кезекпен оңға, солға, қолды ұстап, бір қолмен руль дөңгелегін кезекпен оңға және солға айналдыру.	1
	Кері қозғалыс. Шектеусіз және шектеулі жолдағы бұрылыс. Тұраққа қою (әрекеттер көлеңкелі проекцияны қолдану арқылы пысықталады).	1
	Автокөлікті басқаруда алған біліктері мен дағдыларын тексеру: жүргізушінің жұмыс орнын дұрыс атқару; кері жүрісті және орнатылған дабылды қолдана отырып, берілістерді, бұрылыстарды, бұрылыстарды ауыстыра отырып, автомобильді басқару жөніндегі іс-қимылдар; такси жүргізу, тежеу және тоқтату техникасы.	1
	Барлығы	8

3. КУРС БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫСТАР

Осы бағдарлама бойынша 10 және 11 сынып оқушыларын кәсіптік оқытудың мақсаты «В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі» бейіні бойынша білімді, іскерлікті және дағдыларды қалыптастыру болып табылады.

Бағдарлама оқушыларды ЖЖЕ бөлімдері, алғашқы медициналық көмек көрсетуді, «Автокөлік құрылғысы», «Автомобильдерге техникалық қызмет көрсету және жөндеу» пәні бойынша теориялық оқытуды қарастырады.

Негізгі практикалық оқыту автомобильге техникалық қызмет көрсету және жөндеу бойынша негізгі автокөлік кәсіпорындарында еңбек (өндірістік практика) барысында оларды одан әрі бекіту бойынша кәсіби дағдылар мен дағдылар болып табылады.

Оқушылар ГАЗ-3110, ГАЗ-5312 және ГАЗ-САЗ-3307 автомобильдеріне техникалық қызмет көрсетумен және жөндеумен таныс болуы керек. Оқу сабақтарында және өндірістік еңбек барысында еңбекті қорғау қауіпсіздігі ережелерінің сақталуына және өрт қауіпсіздігінің орындалуына назар аудару қажет.

«Автокөлікті жүргізу» бөлімі бойынша оқыту сабақтан тыс уақытта, әрбір оқушымен қос басқарылатын оқу автомобильдерінде автокөлік құралдарын жүргізу бойынша өндірістік оқыту шеберімен, 10-сыныпта автотренажерларда жеке жүргізіледі.

Жалпы орта білім беретін мектепті бітірген оқушылар «В» санатындағы және «С1» кіші санатындағы көлік құралдарының жүргізушісі» бейіні бойынша МОӨК-да оқи отырып, МОӨК-да емтихан тапсырады және белгіленген үлгідегі куәлік алады.

ХҚКО-да біліктілік емтихандары ІІМ бұйрығымен бекітілген «Жүргізушілерді көлік құралдарын басқаруға жіберу, емтихандарды қабылдау және азаматтарға жүргізуші куәліктерін беру тәртібі туралы» Ережесіне сәйкес жүргізіледі.

4. БІЛІМДІ БАҚЫЛАУ

1. Қозғалтқышты майлау жүйесінің май сорғысының мақсаты, құрылғысы және жұмысы.
2. Доңғалақ хабтарының ақаулары және олардың қауіпті салдары.
3. Қозғалтқыш қартеріндегі майдың құрамын қалай тексеруге болады?
4. Цилиндрдің жұмыс және толық көлеміне не кіреді?
5. Сығымдау коэффициентінің ішкі жану қозғалтқышының қуатына әсері.
6. Жүргізушілердің кінәсінен апаттың ең көп тараған себептерін тізімдеңіз.
7. Салқындату жүйесінде сұйықтықты қалай тексеруге болады?
8. Тұтану ажыратқышының мақсаты, жұмысы және құрылғысы.
9. Жұмыс режимінің, демалыстың, физикалық жағдайдың жүргізушінің жұмысына әсері.
10. Сызыққа шықпас бұрын шинаның қысымын қалай анықтауға болады?
11. Бензин сорғысының мақсаты, құрылғысы және жұмысы.
12. Автокөлікті ерекше жағдайларда басқару (қара жол, құмды учаскелер, жолсыз, кең).
13. Желіге шықпас бұрын нені тексеру керек?
14. Карбюратордың құрылғысы және мақсаты.
15. Шектеулі кеңістікте көлік жүргізу (қалалық жағдайлар).
16. Жүргізуші орындығын қалай дұрыс реттеуге болады?
17. ЗИЛ - 130 қозғалтқышының майлау жүйесінің мақсаты, құрылғысы және жұмысы.
18. Дөңгелекті ауыстыру кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау
19. Майлау жүйесіндегі майдың минималды қысымы қандай болса, қозғалтқышты дереу тоқтату керек?
20. Автокөліктің тұрақ тежегішін орнату және реттеу.
21. Батареядағы электролит деңгейін тексеру кезінде қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
22. Антифриз маркасындағы «40» немесе «65» сандары нені білдіреді?
23. Гидравликалық амортизатордың мақсаты, құрылғысы, жұмысы.
24. Автокөлікті тосолмен толтыру кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
25. Аспаптар панелінде "шәйнек" чегі жанып тұрды. Бұл нені білдіреді?
26. Зил-130 қозғалтқышының газ тарату механизмінің мақсаты мен жалпы құрылымы.
27. Жабық бөлмеде қозғалтқыштың жұмысына қандай жағдайларда рұқсат етіледі?
28. Шиналардың тозуының жоғарылауының себептері мен қауіпті салдары. Шиналар жүгірісін арттыру шаралары.
29. Ілінісу құрылғысы және жұмысы.
30. Көктайғақ кезінде қауіпсіздік және тіршілік әрекетін қорғау.
31. Қозғалтқыштың қызып кету себептері..
32. Компрессордың мақсаты, құрылғысы және жұмысы.
33. Автокөлікті көтеру кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
34. Қандай қозғалтқыш бөлшектері қысыммен майланған?
35. Пневматикалық тежегіш жетегі бар автомобильдің тежегіш жүйесінің құрылғысы және жұмысы.
36. Автокөлікті жөндеу кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
37. Бу клапанының мақсатын түсіндіріңіз.
38. ЗИЛ-130 көлігінің артқы суспензия құрылғысы.
39. Автокөлікті күзгі-қысқы пайдалануға дайындау кезінде орындалатын негізгі жұмыстар.
40. Қозғалтқыш қартеріндегі май деңгейін тексеру.
41. Зил-130 қозғалтқышының майлау жүйесі аспаптарының мақсаты және жалпы құрылымы.
42. Автокөлікке жанармай құю кезінде қауіпсіздік пен еңбекті қорғау талаптары.

43. Қозғалтқыш қартеріндегі майдың құрамын қалай тексеруге болады?
44. Карбюратордың құрылғысы және жұмысы.
45. Автокөлікті тосолмен толтыру кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
46. Салқындату жүйесінде сұйықтықты қалай тексеруге болады?
47. Дизельдің жоғары қысымды отын сорғысының мақсаты, құрылғысы және жұмысы.
48. Тежеу жүйелерінің техникалық күйінің қозғалыс қауіпсіздігіне әсері.
49. Сызыққа шықпас бұрын шинаның қысымын қалай анықтауға болады?
50. Жұмыс тежегішінің гидравликалық вакуумдық күшейткішінің мақсаты, құрылғысы және жұмысы, оның ақаулары.
51. Тайғақ жолда тежеудің қандай әдісін қолдану керек.
52. Желіге шықпас бұрын нені тексеру керек?
53. Қозғалтқыштың газ тарату механизмінің құрылғысы.
54. Жұмыс режимінің, демалыстың, физикалық жағдайдың жүргізушінің жұмысына әсері.
55. Жүргізуші орындығын қалай дұрыс реттеуге болады?
56. ЗИЛ-130 рульдік механизмі мен рульдік жетегінің мақсаты, құрылғысы және жұмысы.
57. Шинаны ауыстыру кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
58. Жүргізушінің әрекеті, егер көлік кенеттен жолдың кішкене мұзды бөлігіне соғылса?
59. Қозғалтқыштың иінді механизмінің құрылғысы.
60. Байланыстырушы шыбық пен негізгі мойынтіректердің ақауының белгілері, себептері, салдары.
61. Газ қондырғысымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
62. Кабинаның микроклиматының, киімнің, рульдегі жағдайдың жүргізушінің жұмысына және қозғалыс қауіпсіздігіне әсері.
63. Газ тарату механизмінің құрылысы және жұмысы. Иінді білік пен біліктің айналу жылдамдығының арақатынасы.
64. Автомобиль астында жұмыс істеу кезінде еңбекті қорғау.
65. Антифриз маркасындағы "40" немесе "65" сандары нені білдіреді?
66. Ішкі жану қозғалтқыштарын дайындау әдісі бойынша жіктеу, Қозғалтқыш цилиндрлерінің жұмыс тәртібі. Сегіз цилиндрлі V-қозғалтқыштың цилиндрлері қандай ретпен нөмірленеді?
67. Автокөлікті жанармаймен толтыру кезінде қойылатын талап.
68. Автокөлікті қиын жол жағдайында басқару (қар, құм, балшық).
69. Қозғалтқыштың қызып кетуі, суып кетуі себептері, зиянды әсерлері және қозғалтқыштың қызып кетуі, суып кетуіне жол бермеу жолдары.
70. Жұмыс режимінің, демалыстың, физикалық жағдайдың жүргізушінің жұмысына әсері. Аспаптар панелінде «шәйнек» чегі жанып тұрды. Бұл нені білдіреді?
71. Гидравликалық жетегі бар автомобильдің тежегіш жүйесінің құрылғысы және жұмысы.
72. Шинаны ауыстыру кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
73. Ажыратқыштың түйреуіштері арасындағы алшақтықты қалай реттеуге болады. Оның мөлшері және қозғалтқыштың жұмысына әсері.
74. Клапандар мен рокерлер арасындағы жылу саңылауларының мақсаты мен мөлшері. Бұл олқылықтарды қалай тексеруге және реттеуге болады.
75. Автокөлікке жанармай құю кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
76. Қозғалтқыштың қызып кету себептері.
77. Беріліс қорабының мақсаты, құрылғысы және жұмысы.
78. Жабық бөлмеде қозғалтқыштың жұмысына қандай жағдайларда рұқсат етіледі?
79. Салқындату жүйесіндегі сұйықтық мөлшерін қалай тексеруге болады?
80. Доңғалақ ступицасының құрылысы және олардың мойынтіректерін реттеу тәртібі.
81. Алдыңғы осьтің ақаулары және олардың қозғалыс қауіпсіздігіне әсері.

82. Жүргізуші орындығын реттеу кезінде қандай параметрлерді қолданасыз
83. Поршень, поршень сақиналары, поршень саусағы, байланыстырушы шыбық, иінді біліктің мақсаты.
84. Газ қондырғысымен жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
85. Газ тарату механизміндегі жылу саңылауын реттеу тәртібі.
86. Қозғалтқышты салқындату жүйесінің негізгі ақаулары, олардың себептері, белгілері, салдары және оларды жою әдістері.
87. Батареядағы электролит деңгейін тексеру кезінде қауіпсіздік және еңбекті қорғау.
88. Шиналар жүгірісін арттыру шаралары.
89. Төрт тактілі қозғалтқыштың жұмыс циклі қандай жолақтардан тұрады? Әр өлшемнің сипаттамасы.
90. Тежеу жүйелерінің техникалық күйінің қозғалыс қауіпсіздігіне әсері.
91. Аспаптар панелінде «шәйнек» чегі жанып тұрды. Бұл нені білдіреді?

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Негізгі әдебиеттер

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы.
2. «Жол жүрісі туралы» Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 17 сәуірдегі № 194-V Заңы (01.05.2023 ж. жағдай бойынша өзгертулер мен толықтырулармен).
3. Білім берудің тиісті деңгейлерінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты (Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы).
4. Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары (Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы)
5. Механикалық көлік құралдарының жүргізушілерін даярлау қағидалары (ҚР Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығына 2-қосымша (08.08.2023 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен));
6. Қазақстан Республикасының Жол жүрісі ережелері (2023 жылғы жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен);
7. «Көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, Механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау, Емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 02.12.2014 ж. бұйрығы;
8. «Жол жүрісі қағидаларын, Көлік құралдарын пайдалануға рұқсат беру жөніндегі негізгі ережелерді, көлігі арнайы жарық және дыбыс сигналдарымен жабдықталуға және арнайы түсті-графикалық схемалар бойынша боялуға тиіс жедел және арнайы қызметтер тізбесін бекіту туралы» ҚР Үкіметінің 2014 жылғы 13 қарашадағы № 1196 қаулысы.

Қосымша әдебиеттер

1. Байклин Г.П. «ҚР Жол жүрісі ережелеріне түсініктемелер», Алматы,-2012- 151 б.
2. Баубеков А.А. Көлік жүргізу бойынша арнайы курстар, Оқу құралы. 2-басылым, қайта өңделген. /А.А.Баубеков-Астана «Фолиант», 2010-200 б.
3. Боровских Ю.И. Автокөлікке техникалық қызмет көрсету және жөндеу. 3-басылым, қайта өңделген, толықтырылған./Ю.И.Боровских,- М.:Высшая школа, 1983. — 128 б.
4. Бубнов В.Г. Алғашқы көмек негізі. оқулық,/ В.Г. Бубнов –М, 2014
5. Горев А.Э. Автокөлік тасымалдарын ұйымдастыру және қозғалыс қауіпсіздігі. 2-басылым, қайта өңделген./А.Э.Горев –М: «Академия», 2008.-256 б.
6. Епифанов Л.И. Автокөліктерге техникалық қызмет көрсету және жөндеу. Оқу құралы. 2-басылым, қайта өңделген, толықтырылған / Л.И.Епифанов – М.: ИД «ФОРУМ» ИНФРА-М, 2009. – 352 б.
7. Ерицкий, М.И. Мектепте автоіске оқыту әдістемесі / М.И. Ерицкий. – М.: Просвещение, 1998. – 198 б.
8. Плеханов И.П. Автокөлік. Оқу құралы/ И.П.Плеханов – М.: «Просвещение», 2015.- 323 б.
9. «ҚР Жол жүрісі ережелері», Алматы, 2023.

10. Пугачев И.Н. Жол қозғалысын ұйымдастыру және қауіпсіздігі. /И.Н.Пугачев - М.: "Академия", 2009.-279б.
11. Родичев В.А. Жүк Көліктері. / В.А.Родичев - М.: "Академия" 2007г.
12. Стуканов В.А. Автокөлік қозғалтқыштары мен автокөліктер теориясының негіздері, /В.А.Стуканов,-М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2009.- 352 б.
13. Цыганков Э. Жүргізуші шеберлігі академиясы. /Э.Цыганков-М:РИПОЛ Классик, 2009.-352 б.

Интернет ресурстар:

- ЖКО болған жағдайда алғашқы медициналық көмек (иллюстрациясымен берілген жадынама) spravka/786-первая-помощь-dtp.html
- «Алғашқы көмек беру негіздері» [spas01.ru»book-1001/book-1003/](http://spas01.ru/book-1001/book-1003/)

ПОЯСНИТЕЛЬНАЯ ЗАПИСКА

Настоящая модифицированная учебная программа разработана в целях осуществления профориентационной работы, профессиональной подготовки обучающихся 10-11-х классов организаций среднего образования, в соответствии с:

- Законом Республики Казахстан «Об образовании», от 27 июля 2007 года № 319-III;
- государственным общеобразовательным стандартом соответствующих уровней образования (приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348);
- типовыми правилами деятельности организаций образования соответствующих типов (приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 31 августа 2022 года № 385), и является нормативным документом, определяющим содержание обучения по профилю «Техническое обслуживание, ремонт и эксплуатация автомобильного транспорта (водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1»)».

При составлении данной программы руководствовались:

- Правилами подготовки водителей механических транспортных средств (приложение 2 к приказу Министра внутренних дел РК от 2 декабря 2014 года № 862, (с изменениями и дополнениями по состоянию 08.08.2023 г.);
- Законом Республики Казахстан от 17 апреля 2014 года № 194-V «О дорожном движении» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 01.05.2023 г.);
- Правилами дорожного движения Республики Казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 2023 год);
- Приказом Министра внутренних дел Республики Казахстан «Об утверждении Правил государственной регистрации и учета отдельных видов транспортных средств по идентификационному номеру транспортного средства, подготовки водителей механических транспортных средств, приема экзаменов и выдачи водительских удостоверений», от 02.12.2014 г.;
- Постановлением Правительства РК № 1196 «Об утверждении Правил дорожного движения, Основных положений по допуску транспортных средств к эксплуатации, перечня оперативных и специальных служб, транспорт которых подлежит оборудованию специальными световыми и звуковыми сигналами и окраске по специальным цветографическим схемам», от 13 ноября 2014 года.

Учебная программа предусмотрена для обучения учащихся 10-11 классов школ в межшкольном учебно-производственном комбинате по профилю «Водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1», материал, предусмотренный для изучения является единым для учащихся 10 – 11 классов.

Учебный план содержит следующий перечень учебных предметов с указанием времени, отводимого на освоение учебных предметов, включая время, отводимое на теоретические и практические занятия:

- устройство и техническое обслуживание;
- правила дорожного движения;
- основы управления транспортным средством и безопасность движения;
- оказание первой медицинской помощи;
- вождение механического транспортного средства (соответствующей категории).

Основными формами обучения являются теоретические, лабораторно-практические, практические и контрольные занятия.

Занятия по практическому вождению проводятся индивидуально с каждым обучаемым на автотренажерах, автодромах (площадках для учебной езды) и учебных маршрутах. Обучение практическому вождению проводится под руководством мастера производственного обучения по вождению на технически исправных транспортных средствах, оборудованных в соответствии с Правилами дорожного движения Республики Казахстан.

В июне текущего учебного года начинаются практические занятия с учащимися 10 классов и продолжаются с учащимися в 11 классе. В связи с тем, что с учащимися 10 классов в июне

начинаются практические занятия по вождению автомобиля, изучение правил дорожного движения переносится на более ранние сроки.

В соответствии с правилами подготовки водителей транспортных средств учебная группа комплектуется численностью не более 30 учащихся из одной или нескольких общеобразовательных школ города. Продолжительность занятий по изучению данного курса — 5 часов в неделю. На изучение программы требуется – 374 часа, из них 286 часов теоретического обучения и 88 часов лабораторно-практических занятий. Вождение автомобиля проводится вне сетки учебных занятий в количестве – 80 часов: из них 8 часов на автотренажере, 50 часов на вождение грузового автомобиля, 20 часов на вождение легкового автомобиля, 2 часа на экзамен.

По окончании 11 класса учащиеся профиля сдают экзамен в МУПК по устройству автомобиля и техническому обслуживанию, правила дорожного движения и безопасности движения, практическое вождение, зачет по оказанию первой помощи пострадавшим в дорожно-транспортном происшествии и получают свидетельство установленного образца. Квалификационные экзамены в ЦОНе проводятся в соответствии с «Положением о порядке допуска водителей к управлению транспортными средствами, приема экзаменов и выдачи гражданам водительских удостоверений» утвержденным приказом МВД.

Актуальность программы. В настоящее время все прогрессивное человечество использует для передвижения тот или иной автомобильный транспорт (легковые автомобили, автобусы, грузовые автомобили). Энциклопедический словарь толкует слово «автомобиль» — транспортная безрельсовая машина главным образом на колесном ходу, приводимая в движение собственным двигателем (внутреннего сгорания, электрическим или паровым).

МУПК внедряет в школьную программу такую дисциплину, как автодело. Цель этого предмета — решение актуальной проблемы современного общества, необходимость уметь управлять автомобилем и иметь на это водительское удостоверение независимо от профессии или специальности. Она предполагает, подготовку водителей категории «ВС», в 10-11 классах, с выдачей свидетельства о прохождении курса подготовки установленного образца и после успешной сдачи внутреннего школьного экзамена, который засчитывается как выпускной экзамен по выбору и дает возможность по достижению 18-тилетнего возраста, сдав квалификационные экзамены в ЦОНе по месту прописки, получить водительское удостоверение.

Цели программы:

Образовательная: Совершенствование знаний, умений учащихся по правилам выполнения маневров на дороге, приобретение учащимися навыков решения ситуационных задач, активизация познавательной активности учащихся, прогнозирование в ситуациях, характеризующихся признаком ограниченного обзора.

Развивающая: Развить творческое мышление учащегося путем решения сложных ситуационных задач.

Воспитательная: Формирование у учащихся чувства профессиональной ответственности за безопасность дорожного движения.

Методическая цель: Связь теоретического обучения с практическим обучением.

Необходимые средства обучения и оборудование

Для осуществления учебного процесса по профилю «Водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1», необходимы следующие средства обучения и оборудование:

Оборудование:

Учебные автомобили:

1. САЗ 35-07, 2008
2. Газ 5312, 1989

3. Волга Газ 3105-120, 2004
4. автотренажер – 1
5. компьютеры – 5
6. макет дорожной разметки – 1

Учебные стенды:

1. системы питания – 1
2. электрооборудования автомобиля – 1
3. тормозной системы – 1
4. рулевого управления – 1
5. ведущего моста – 1 дорожных знаков -1
6. учебные плакаты, верстак для деталей автомобиля – 4

1. ПЛАНИРУЕМЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОБУЧЕНИЯ

Срок освоения профессиональной образовательной программы по профилю «Водителей транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1» – 2 года. Объектами профессиональной деятельности выпускников по профилю «Водителей транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1» являются:

- предприятие автомобильного хозяйства различных форм собственности автомобиля.

Виды профессиональной деятельности водителя транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1»:

- водитель легкового и грузового автомобиля (не более 7,5 тонн, разрешенной максимальной массы).

1.1 Требования к уровню подготовки выпускника по профилю «водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1»

Должен знать:

- ПДД и не допускать дорожно-транспортных происшествий;
- основы управления транспортным средством;
- проводить контрольный осмотр автомобиля перед выездом и ежедневное техническое обслуживание;
- оказывать самопомощь и первую помощь пострадавшим при дорожно-транспортных происшествиях и соблюдать требования по их транспортировке;
- устройство автомобилей;
- основные приемы выполнения работ по разборке простых агрегатов и механизмов;
- виды технического обслуживания автомобилей;
- обязательные работы, выполняемые при техническом обслуживании и ремонте автомобилей;
- правила и последовательность выполняемых работ по техническому обслуживанию и текущему ремонту автомобилей, правила пользования технической документацией;
- правила безопасной организации труда, производственной санитарии и противопожарной безопасности;
- правила применения охлаждающих, тормозных жидкостей, масел;

Должен уметь:

- управлять легковым и грузовым автомобилями в различных дорожных и метеорологических условиях;
- соблюдать ПДД и не допускать дорожно-транспортных происшествий;
- проводить контрольный осмотр автомобиля перед выездом и ежедневное техническое обслуживание;
- разбирать простые узлы и агрегаты автомобилей;
- промывать, чистить и смазывать детали;
- определять в условиях производства пригодность материалов, заготовок и запасных частей, используемых при техническом обслуживании и ремонте автомобилей;
- производить проверку технического состояния простых узлов и конструкции автомобилей;
- производить разборку агрегатов и механизмов средней сложности.

2. СОДЕРЖАНИЕ ПРОГРАММЫ

2.1 Глоссарий

Техническое обслуживание – периодичность воздействия профилактического характера, обеспечивающее наименьшее число отказов в процессе эксплуатации автомобиля.

Легкосъемность - свойство, обозначающее приспособленность узла или детали к быстрой замене.

Взаимозаменяемость – свойство конструкции, при котором из множества однородных деталей можно выбрать любую и установить на автомобиль без дополнительной подготовки.

Унификация – свойство систем, узлов и агрегатов, характеризующееся сокращением количества типов одного и того же назначения, благодаря чему удешевляется процесс ремонта.

Диагностирование – это определение технического состояния автомобиля без его разборки и выдача заключения о необходимости профилактики или ремонта.

Автомобиль – это самоходное средство приводимое в движение собственным двигателем.

Двигатель – источник механической энергии, необходимой для движения автомобиля.

Кузов – часть автомобиля, предназначенная для размещения груза или для размещения водителя и пассажиров.

Шасси – опорное устройство, необходимое для передвижения автомобиля.

Трансмиссия – совокупность механизмов передающих вращающий момент от коленчатого вала двигателя к ведущим колесам.

Сцепление – механизм, необходимый для кратковременного разъединения двигателя и трансмиссии при переключении передач и для плавного их соединения при трогании с места.

Коробка передач – агрегат предназначенный для изменения крутящего момента на ведущих колесах, скорости движения.

Карданная передача – узел, предназначенный для передачи вращения от коробки передач к ведущему мосту под некоторым углом.

Ходовая часть – узел, предназначенный для передвижения автомобиля за счет движения ведущих колес при их сцеплении с поверхностью грунта для поступательного движения автомобиля.

Рулевое управление – предназначено для изменения направления движения автомобиля.

Тормозная система – предназначено для замедления скорости движения и остановки.

2.2 Обязательный минимум содержания программы и условия для её реализации

Тематический план по подготовке водителей транспортных средств категорий «В» и подкатегорий «С1»

№ п/п	Наименование разделов и тем	Количество часов		
		всего	Теоретических	лабораторно-практических
1.	Устройства и техническое обслуживание	122	98	24
2.	Правила дорожного движения.	120	68	52
3.	Основы управления автомобилем и безопасность движения.	90	90	
4.	Оказание первой медицинской помощи	20	8	12
	Итого:	352	264	88
	<u>Консультации</u>	10	10	
	<u>Экзамены:</u>	4	4	
	«Устройство и техническое обслуживание»			
	«Правила дорожного движения. Основы управления транспортным средством и безопасность движения»	6	6	
	<u>Зачет:</u>		2	
	«Оказание первой медицинской помощи»	2		
	Всего:	374	286	88
	Вождение автомобиля **	80		

* Экзамен по вождению автомобиля проводится за счет часов, отведенных на вождение автомобиля.

** Вождение проводится вне сетки учебного времени в объеме 80 часов, из них 8 часов - на автотренажере.

При отсутствии автотренажера 80 часов на автомобиле.

Всего на вождение автомобиля – 80 часов из них:

- занятие на автотренажере – 8 часов;
- вождение: грузовые автомобили – 50 часов,
легковой автомобиль – 20 часов;
- экзамен – 2 часа (1 ч. грузовой, 1 ч легковой автомобиль)

2.3 Квалификационные требования к выпускнику по профилю «водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1»

Содержание тем и разделов

Учебно-производственные и воспитательные задачи курса. Ознакомление с программой производственного обучения, ознакомление учащихся с квалификационной характеристикой.

Раздел 1. Устройства и техническое обслуживание
Эксплуатационные материалы и нормы их расходования
Безопасность труда при эксплуатации автомобилей.
Охрана окружающей среды
Контрольный осмотр и ежедневное обслуживание автомобиля*
Техническое обслуживание № 1, № 2 и сезонное
Признаки мелких эксплуатационных неисправностей и их устранение*
Показатели работы автомобиля

Раздел 2. Правила дорожного движения
Общие положения. Основные понятия и термины.
Обязанности водителей, пешеходов и пассажиров.
Дорожные знаки.
Дорожная разметка и ее характеристики.
Порядок движения.
Остановка и стоянка транспортных средств.
Регулирование дорожного движения.
Проезд перекрестков.
Проезд пешеходных переходов, остановок маршрутных транспортных средств и железнодорожных переездов.
Особые условия движения.
Перевозка людей и грузов
Техническое состояние и оборудование транспортных средств.
Номерные, опознавательные знаки, предупредительные устройства, надписи и обозначения.
Административная ответственность. Уголовная ответственность. Гражданская ответственность.
Правовые основы охраны природы.
Право собственности на транспортное средство.
Страхование водителя и транспортного средства.
Раздел 3. Основы управления автомобилем и безопасность движения.
Дорожное движение. Его эффективность и безопасность.
Профессиональная надежность водителя.
Психофизиологические и психические качества водителя
Эксплуатационные показатели транспортных средств.
Действия водителя в штатных и нештатных (критических) режимах движения.
Дорожные условия и безопасность движения.
Дорожно-транспортные происшествия.
Основы анатомии и физиологии человека.
Структура дорожно-транспортного травматизма.
Наиболее частые повреждения при ДТП и способы их диагностики.
Угрожающие жизни состояния при механических и термических поражениях.
Психические реакции при авариях. Острые психозы. Особенности оказания помощи пострадавшим в состоянии неадекватности.
Термические поражения.
Организационно-правовые аспекты оказания помощи пострадавшим при дорожно-транспортных происшествиях.
Острые, угрожающие жизни терапевтические состояния.
Проведение сердечно-легочной реанимации, устранение асфиксии при оказании первой медицинской помощи пострадавшим в ДТП.
Остановка наружного кровотечения.
Транспортная иммобилизация.
Методы высвобождения пострадавших, извлечение из машины; их транспортировка, погрузка в транспорт.
Обработка ран, десмургия.
Пользование индивидуальной аптечкой.
Раздел 4. Вождение автомобиля

Начальное обучение
Посадка. Приемы действия органами управления и приборами сигнализации. Приемы управления автомобилем. Движение с переключением передач. Движение с переключением передач в восходящем и нисходящем порядках. Движение с изменением направления.
Вождение в ограниченных проездах
Остановка в «заданном» месте, развороты. Маневрирование в ограниченных проездах. Сложное маневрирование
Вождение по учебным маршрутам.
Вождение по маршрутам с малой интенсивностью движения.
Вождение по маршрутам с большой интенсивностью движения.
Совершенствование навыков управления автомобилем.
Совершенствование навыков вождения автомобиля в различных условиях дорожной обстановки.

2.4 Календарно-тематический план по подготовке водителей транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1» 10 класс

№	Наименование темы	Всего часов	Практических
1.	Введение. Классификация и общее устройство автомобилей. ПДД. Общие положения. Основные понятия и термины. Техника управления транспортным средством.	4	1
2.	Общее устройство и работа двигателя. ПДД. Обязанности водителей. Дорожное движение.	4	1
3.	К.Ш.М. Особенности устройства основных деталей. ПДД. Обязанности пешеходов. Эффективность и безопасность ДД.	4	1
4.	Механизм газораспределения. Назначения, устройство и работа. ПДД. Обязанности пассажиров. Начальные навыки при управлении ТС.	4	1
5.	Соотношение частоты вращения коленчатого и распределительного валов. ПДД. Дорожные знаки. Кабина и контрольные приборы	4	1
6.	Фазы газораспределения. ПДД. Предупреждающие знаки. Трогание с места.	4	1
7.	Системы охлаждения двигателя. Неисправности и способы их устранения. ПДД. Знаки приоритета. Устройство и работа приборов.	4	1
8.	Система смазки. Назначение, способы подачи масла к трущимся деталям. ПДД. Запрещающие знаки. Дорожная разметка и ее характеристика. Промежуточное тестирование.	4	1
9.	Назначение устройства, работа и расположение приборов смазки, ПДД. ЛПЗ по изученным темам дорожного движения. Назначение, расположение и работа приборов систем.	4	1

10.	Система питания, ее назначение, виды топлива. ПДД. Предписывающие знаки. Тестирование.	4	1
11.	Горючая и рабочая смесь. Классификация смеси по составу. ПДД. Знаки сервиса, Порядок движения ТС	4	1
12.	Система питания карбюраторного двигателя. Назначение, устройство. ПДД. Знаки дополнительной информации. Работа и расположение приборов системы питания.	4	1
13.	Принцип работы карбюратора, его работа на различных режимах. ПДД. Остановка и стоянка ТС. ЛПЗ по пройденному материалу.	4	1
14.	Принцип работы карбюратора, его работа на различных режимах. ПДД. Предупредительные сигналы, их виды и назначения. Езда задним ходом.	4	1
15.	Принципиальная схема газобаллонных установок. Приборы и работа. ПДД. Обязанности водителя перед началом движения. Начало движения, изменения направления.	4	1
16.	Неисправности системы питания карбюраторного двигателя, их признаки. ПДД. Регулирование дорожного движения. Опасные последствия не соблюдения правил подачи сигналов.	4	1
17.	Система питания дизельного двигателя. Схема, назначение, устройство. ПДД. Регулирование дорожного движения. Выполнение поворота на перекрестке и разворот.	4	1
18.	Устройство и работа насоса высокого давления. ПДД. Информационно-указательные знаки. Приемы вождения в ограниченном пространстве.	4	1
19.	Неисправности системы питания дизельных двигателей, их признаки. ПДД. Требования безопасности при езде по городу. ЛПЗ по пройденному материалу.	4	1
20.	Пуск двигателя при низких температурах. ПДД. Проезд перекрестков. Общие правила проезда. Движение в городских условиях.	4	1
21.	Основные сведения по электрооборудованию автомобиля ГАЗ- 53. ПДД. Нерегулируемые перекрестки, регулируемые перекрестки. Основы анатомии и физиологии человека	4	1
22.	Назначения и общие сведения по электрооборудованию автомобиля. ПДД. Порядок и очередность движения на регулируемом перекрестке. Структура дорожно-транспортного травматизма. Наиболее частые повреждения при ДТП и способы диагностики повреждения.	4	1
23.	Аккумуляторные батареи. ПДД. Очередность проезда перекрестка Наиболее частые повреждения при ДТП	4	1
24.	Генератор и реле-регулятор.	4	1

	ПДД. Проезд пешеходных переходов, остановок. Способы диагностики повреждения		
25.	Стартер, вспомогательные электродвигатели. ПДД. Проезд железнодорожных переездов. Угрожающие жизни состояния при механических и термических повреждениях.	4	1
26.	Принцип работы стартера и электрических двигателей. ПДД. Главная дорога меняет направление. ЛПЗ по пройденному материалу.	4	1
27.	Система освещения Световая и звуковая сигнализация. ПДД. Психические реакции при авариях. Острые психозы Особенности при оказании первой помощи пострадавшим в состоянии неадекватности.	4	1
28.	Система зажигания. ПДД. Компьютерное тестирование. Термические поражения	4	1
29.	Бесконтактное зажигание. ПДД. Особенности при езде на автомагистрали. Организационно-правовые аспекты оказания помощи пострадавшим при ДТП.	4	1
30.	Общее устройство и назначение трансмиссии. ПДД.	2	1
31.	Опасные последствия нарушения правил проезда ж/д переездов. Острые угрожающие жизни терапевтические состояния	2	1
32.	Сцепление. Назначение и принцип действия работы привода сцепления. ЛПЗ по ПДД. Остановка наружного кровотечения.	4	1
33.	КПП, раздаточная коробка, коробка отбора мощности. Проверка знаний ПДД на ПК. Обработка ран, десмургия.	4	1
34.	Закрепление полученных знаний. Компьютерное тестирование. Пользование индивидуальной аптечкой.	4	1
35	Проведение сердечно-легочной реанимации, устранение асфиксии при оказании первой медицинской помощи пострадавшим в ДТП.	2	
36	Обобщение изученного материала. Контрольная работа по материальной части автомобиля и знанию правил дорожного движения.	2	
	Летняя производственная практика	34	
	Итого	170	34

2.5 Календарно-тематический план по подготовке водителей транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1»11 класс

№	Наименование темы	Всего часов	Практических
1.	Вводное занятие. Трансмиссия. Ведущие мосты. ПДД. Особое условие вождения на автомагистрали. Психофизиологические и психические качества водителя	4	1
2.	Ходовая часть автомобиля. ПДД. Буксировка ТС. на жесткой и гибкой сцепки. Цель и задачи функционирования системы ВАД.	4	1
3.	Передняя подвеска автомобиля. ПДД. Техническое состояние и оборудование ТС. Условия, при которых запрещена эксплуатация ТС.	4	1
4.	Тормозная система с гидравлическим приводом. ПДД. Номерные и опознавательные знаки. Предупредительные устройства, надписи и обозначения.	4	1
5.	Тормозная система с пневматическим приводом. ПДД. Административная ответственность за нарушение ПДД. Оптимальная рабочая поза водителя	4	1
6.	Рулевое управление автомобиля ГАЗ-53. ПДД. Уголовная ответственность за нарушение ПДД. Поддержание постоянной скорости движения.	4	1
7.	Рулевое управление автомобилем ЗИЛ-130. ПДД. Гражданская ответственность. Назначение органов управления и приборов.	4	1
8.	Эксплуатационные материалы и нормы их расходования. ПДД. Решение задач. Ежедневное обслуживание автомобиля.	4	1
9.	Безопасность труда при эксплуатации автомобилей. ПДД. Понятие о материальной ответственности за причиненный ущерб.	4	1
10.	Правовые основы охраны природы. ПДД. Ответственность за нарушение законодательства об охране природы.	4	1
11.	Контрольный осмотр автомобиля. ПДД. Права собственности на автотранспортное средство. Документация на транспортное средство.	4	1
12.	Техническое обслуживание №1. ПДД. Страхование водителя и транспортного средства. Техническое обслуживание №2. Безопасность движения.	4	1
13.	Сезонное техническое обслуживание. Дорожные условия и безопасность движения. Трогание с места, обгон и встречный разъезд на улицах с небольшим и интенсивным движением.	4	1
14.	Признаки мелких эксплуатационных неисправностей и их устранения. Дорожные условия и безопасность движения.	4	1

	Скорость движения и дистанция. Изменение скорости на поворотах, разворотах.		
15.	Признаки мелких эксплуатационных неисправностях. Проверка давления в шинах, замена колеса. Безопасность движения. Понятие о системе управления «водитель – автомобиль – дорога».	4	1
16.	Замена ремня привода генератора, проверка состояния щеток генератора, проверка подачи питания к щеткам, состояние клемм аккумуляторной батареи. Безопасность движения.	4	1
17.	Проверка искрообразования в системе зажигания. Работоспособность свечей и их замена. Проверка состояния и регулировка привода стояночного тормоза. Безопасность движения.	4	1
18.	Составляющие надежности водителя. Профессионально мастерство, моральные качества, физическое состояние. Факторы, влияющие на безопасность. ВАД.	4	1
19.	Работа автомобиля и ее показатели. Цены и инфляция. Производство и производительность. ЛПЗ по ПДД.	4	1
20.	Коэффициент использования грузоподъемности автомобиля. Подготовленность водителя: знания, умения, навыки. Факторы, влияющие на него. БД. Характеристика системы управления.	4	1
21.	Техника управления транспортным средством. БД. Действие водителя в штатных и нештатных режимах движения. Действие водителя при отказе рабочего тормоза, разрыве шины.	5	
22.	Задняя подвеска. Понятие об эффективном управлении отдельным ТС. Эксплуатация маршрутных транспортных средств.	4	
23.	Дорожное движение и его безопасность, эффективность. Запрещения, вводимые на ПДД Виды и классификации автомобильных дорог.	4	
24.	Влияние детонации на работу двигателя Профессиональная пригодность водителя. Перевозка людей и грузов.	4	
25.	Карданная и главная передачи. Дорожно-транспортные происшествия. Тепловой режим двигателя.	4	
26.	Схемы системы смазки двигателя и вентиляции картера ДТТ. Острые угрожающие жизни терапевтические состояния.	4	
27.	Первая медицинская помощь при остановке наружного кровотечения. Обработка ран, десмургия	4	
28.	Проведение сердечно-легочной реанимации, устранение асфиксии при оказании первой медицинской помощи пострадавшим в ДТП Транспортная иммобилизация Моторные масла, их основные свойства.	4	
29.	Конкурс на звание «Лучший водитель». Наиболее частые повреждения по ДТП. Понятие об экономичных мощностных смесях.	4	
30.	Повторение материала по устройству автомобиля	4	

	Повторение ПДД. и безопасности движения.		
31.	Методы высвобождения пострадавших, извлечение из машины, их транспортировка, погрузка в транспорт.	4	
32.	Действие водителя в штатных и внештатных (критических) режимах вождения. Зачет: «Оказание первой медицинской помощи».	5	
33.	Консультация	4	
34	Консультация	6	
35	Экзамен «Устройство и техническое обслуживание»	4	
36	Экзамен «ПДД. Основы управления транспортным средством и безопасность движения»	6	
	ИТОГО	150	20

Требования к обязательному минимуму содержания профессиональных образовательных программ должны содержать следующие данные:

- теоретическое обучение 286 часов;
 - практическое обучение 88 часов:
- из них: летняя учебно-производственная практика 34 часа.
- зачет 2 часа
 - экзамены 10 часов
 - вождение автомобиля 80 часов.

2.6 Календарно-тематический план (примерный) проведения практических занятия по вождению на легковом автомобиле

№ п/п	Наименование тем и заданий	Кол-во часов
	Тема 1. Начальное обучение	2
1.	Посадка на место водителя. Ознакомление с органами управления и приборами сигнализации. Приемы управления автомобилем. Трогание с места, движение по прямой и остановка.	1
2.	Движение по прямой с переключением передач в восходящем порядке. Приемы торможения.	1
	Тема 2. Вождение в ограниченных проездах	6
3.	Движение по прямой с переключением передач в восходящем и нисходящем порядке. Приемы экстренного торможения. Отработка навыков в условиях реального дорожного движения в загородной местности.	2
4.	Движение с изменением направления. Выбор скорости движения. Соблюдение дистанции.	2
5.	Вождение по дорогам и в сложных условиях. Проезд перекрестков. Обьезды и обгоны. Отработка навыков в условиях реального дорожного движения в городе, в т.ч. в потенциально опасных местах.	2
	Тема 3. Вождение по учебным маршрутам	6
6.	Остановка в заданном месте. Развороты.	2

	Маневрирование в ограниченных проездах.	
7.	Движение на спусках и подъемах. Повороты и развороты на перекрестках. Остановка на линии «Стоп» и пешеходных переходах.	2
8.	Вождение по дорогам с многорядным движением транспорта. Проезд перекрестков регулируемых светофором.	2
	Тема 4.Совершенствование навыков управления.	6
9.	Вождение по дорогам с интенсивным движением в темное время суток. Методики обязательного обучения предвидению, распознаванию и предотвращению опасных ситуаций для безопасного управления Т.С.(защитный стиль управления)	2
10.	Комплексное вождение в ограниченных проездах. Движение задним ходом.	2
11.	Совершенствование навыков вождения автомобиля в различных условиях дорожной обстановки. Методики экологичного и экономичного стиля управления Т.С.	2
	ИТОГО:	20

Обучение по разделу «Вождение автомобиля» учащихся 11классов, школ города по профессии «Водитель автомобиля категории «В» и «С1» проводится согласно прилагаемым тематическому плану и программе, во внеурочное время, индивидуально с каждым учащимся, мастером ПО, на учебном автомобиле с двойным управлением и на автотренажерах в 10-ых классах.

В соответствии с порядком, установленным в системе просвещения, за каждым штатным мастером ПО закрепляется учащиеся из одной или нескольких учебных групп МУПК.

2.7 Тематический план и программа «Вождение автомобиля»

№ п/п	Наименование тем и заданий	Количество часов
Тема 1. Начальное обучение		
1	Посадка. Приемы действия органами управления и приборами	2
2	сигнализации	2
3	Приемы управления автомобилем	2
4	Движение с переключением передач	2
5	Движение с переключением передач в восходящем и нисходящем порядках Движение с изменением направления	2
	ИТОГО:	10
Тема 2. Вождение в ограниченных проездах		
6	Остановка в «заданном» месте,	2
7	развороты Маневрирование в ограниченных проездах	4
8	Сложное маневрирование	6
	ИТОГО:	12
	Контрольное занятие № 1	0,5
Тема 3. Вождение по учебным маршрутам		

9	Вождение по маршрутам с малой интенсивностью движения	18
10	Вождение по маршрутам с большой интенсивностью движения	22
	ИТОГО:	40
	Контрольное занятие № 2	0,5
Тема 4. Совершенствование навыков управления автомобилем		
11	Совершенствование навыков вождения автомобиля в различных условиях дорожной обстановки	15
	Экзамены	2
	ВСЕГО:	80

**План занятий
для отработки упражнений по теме 1 «Начальное обучение»**

Учебная цель:

1. Ознакомление с устройством автомобиля. Посадка на место водителя. Органы управления и приборы сигнализации.
2. Приемы управления автомобилем.
3. Трогание с места, движение по прямой и остановка.
4. Движение по прямой с переключением передач в восходящем порядке. Приемы торможения

**Контрольное занятие
Время 3 ч. Всего 9 ч. Маршрут №1.
Порядок работы**

Перед началом занятия задать вопросы по соответствующим, упражнению, статьям ПДД.
 При ознакомлении с автомобилем, задать вопросы по узлам и агрегатам.
 Выполнить с обучаемым внешний осмотр автомобиля, т.е. провести ЕТО.
 При посадке обучаемого на место водителя, отрегулировать сиденье, зеркала.
 Опросить все органы управления и приборы сигнализации, а также, приемы трогания с места, переключения передач, при движении по прямой, и остановке, а также приемы торможения.
 Далее производится обучение навыкам по всем упражнениям, на маршруте №1.
 Объяснением и показом нужно добиться, устранения допускаемых обучаемым, ошибок.

**План занятий
для отработки упражнений по теме 2 «Вождение автомобиля в ограниченных проездах».**

Учебная цель:

1. Движение по прямой с переключением передач в восходящем и нисходящем порядке.
2. Приемы экстренного торможения.
3. Отработка навыков в условиях реального дорожного движения в загородной местности.
4. Выбор скорости при изменении направления движений и для соблюдения дистанций.
5. Вождение в сложных условиях, проезд перекрестков. Обезы и обгоны. Отработка навыков в условиях реального дорожного движения в городе, в т.ч. в потенциально опасных местах.

Контрольное занятие
Время 3 ч. Всего 9 ч. Маршрут №2-3.
Порядок работы

1. Вводный инструктаж (3мин.).

Принять доклад от обучаемого о прибытии на занятие и осмотреть его внешний вид. Проверить документ о прохождении медицинского осмотра и отметки о прибытии в приемной МУПК. Объявить номер и название отрабатываемого упражнения, цель занятия, время, маршрут.

2. Текущий инструктаж

Проверить знания обучаемого по соответствующим упражнениям, правил дорожного движения. Задать вопросы по устройству автомобиля по прошлым занятиям. При вождении по маршрутам следить за прогрессом навыков вождения обучаемого. Исправление ошибок. Следить за способностью обучаемого, предвидеть опасность того или иного препятствия.

3. Заключительный инструктаж.

Отметить успехи обучаемого, и разобрать допущенные им ошибки. Объявить оценку и занести ее в личную карточку учета вождения. Дать обучаемому задание по подготовке к следующему занятию. Дать расписаться в путевом листе о прохождении данного вождения. Научить обучаемого правильно выбирать скорости движения, соблюдать дистанции, выполнять встречные разъезды, совершать обгоны и объезды, проезжать через населенные пункты и железнодорожные переезды, а также выполнять на перекрестках проезд в прямом направлении, повороты направо и налево, развороты в обратном направлениях.

Посадка. Приёмы действия органами управления и сигнализации. Ознакомленные с правилами пользования автотренажерами, органами управления и приборами сигнализации. Наблюдение за показаниями контрольно-измерительными приборами. Посадка на рабочее место водителя, регулировка сиденья, зеркал заднего вида, подгонка ремней безопасности. Пуск двигателя. Действия педалями и рычагами управления, пробами сигнализации.

Приемы управления автомобилем. Действия органами управления при трогании с места, движение с переключением передач восходящем и нисходящем порядке, плавном и экстренном торможении, остановках (отрабатываются при остановленном двигателе).

Трогание автомобиля с места, движение по дорогам с переключением передач восходящем и нисходящем порядке, повороты направо и налево, плавном и экстренном торможении, остановках (действия отрабатываются с использованием теневой проекции).

Развитие навыков руления: положение рук на рулевом колесе, вращение колеса двумя руками поочередно вправо и влево с постепенным увеличением интенсивности.

Совершенствование навыков трогания автомобиля с места, движение по дорогам с переключением передач, поворота, плавном и экстренном торможении, остановки на заданном месте (действия отрабатываются с использованием теневой проекции).

Развития навыков руления: скоростное вращение рулевого колеса попеременно вправо, влево, с перехватом рук, вращение поочередно вправо и влево рулевого колеса одной рукой.

Движение задним ходом. Разворот в неограниченном и ограниченном проезде. Постановка на стоянку (действия отрабатываются с использованием теневой проекции).

Проверка полученных умений и навыков в управлении автомобилем: правильное занятие рабочего места водителя; действия по управлению автомобилем с переключением передач, поворотами, разворотами с применением заднего хода и установленной сигнализации; техника руления, торможения и остановки.

2.8 Обучение на автотренажёре Общее время-8 часов

Тематический план практических занятий на автотренажере «Вождение автомобиля»

№ п\п	Наименование тем и заданий	Количество часов
1	Посадка. Приёмы действия органами управления и сигнализации	
	Ознакомление с правилами пользования автотренажерами, органами управления и приборами сигнализации. Наблюдение за показаниями контрольно-измерительными приборов. Посадка на рабочее место водителя, регулировка сиденья, зеркал заднего вида, подгонка ремней безопасности. Пуск двигателя. Действия педалями и рычагами управления, пробами сигнализации.	1
2	Приемы управления автомобилем	
	Действия органами управления при трогании с места, движение с переключением передач восходящем и нисходящем порядке, плавном и экстренном торможении, остановках (отрабатываются при остановленном двигателе)	1
	Трогание автомобиля с места, движение по дорогам с переключением передач восходящем и нисходящем порядке, повороты направо и налево, плавном и экстренном торможении, остановках (действия отрабатываются с использованием теневой проекции).	1
	Развитие навыков руления: положение рук на рулевом колесе, вращение колеса двумя руками поочередно вправо и влево с постепенным увеличением интенсивности.	1
	Совершенствование навыков трогания автомобиля с места, движение по дорогам с переключением передач, поворота, плавном и экстренном торможении, остановки на заданном месте (действия 1 отрабатываются с использованием теневой проекции).	1
	Развития навыков руления: скоростное вращение рулевого колеса попеременно вправо, влево, с перехватом рук, вращение поочередно вправо и влево рулевого колеса одной рукой.	1
	Движение задним ходом. Разворот в неограниченном и ограниченном проезде. Постановка на стоянку (действия отрабатываются с использованием теневой проекции).	1
	Проверка полученных умений и навыков в управлении автомобилем: правильное занятие рабочего места водителя; действия по управлению автомобилем с переключением передач, поворотами, разворотами с применением заднего хода и установленной сигнализации; техника руления, торможения и остановки.	1
	Итого	8

3. МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО КУРСУ

Целью профессионального обучения учащихся 10 и 11 классов по данной программе является формирование знаний, умений и навыков по профилю «Водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1».

Программа предусматривает теоретическое обучение учащихся по разделам ПДД, оказание первой медицинской помощи, «Устройство автомобиля», «Техническое обслуживание и ремонт автомобилей».

Основной практического обучения является профессиональных умений и навыков по техническому обслуживанию и ремонту автомобиля дальнейшего их закрепления в ходе трудовой (производственной практике) на базовых автотранспортных предприятиях.

Учащиеся должны быть знакомы с техническим обслуживанием и ремонтом автомобилей: ГАЗ-3110, ГАЗ-5312 и ГАЗ-САЗ-3307. На учебных занятиях и в ходе производительного труда следует обращать внимание на соблюдение правил безопасности охраны труда и выполнение пожарной безопасности.

Обучение по разделу «Вождение автомобиля» проводится во внеурочное время, индивидуально с каждым учащимся мастером производственного обучения по вождению автотранспортных средств на учебных автомобилях с двойным управлением, в 10 классе на автотренажерах.

Учащиеся, окончившие среднюю общеобразовательную школу, с обучением в МУПК по профилю «Водитель транспортных средств категории «В» и подкатегории «С1» сдают экзамены в МУПК и получают свидетельство установленного образца.

Квалификационные экзамены в ЦОНе проводятся в соответствии с «Положением о порядке допуска водителей к управлению транспортными средствами, приема экзаменов и выдачи гражданам водительских удостоверений» утвержденным приказом МВД.

4. КОНТРОЛЬ ЗНАНИЙ

1. Назначение, устройство и работа масляного насоса системы смазки двигателя.
2. Неисправности ступиц колес и их опасные последствия.
3. Как проверить содержание масла в картере двигателя?
4. Что входит в рабочий и полный объём цилиндра.
5. Влияние степени сжатия на мощность двигателя внутреннего сгорания.
6. Перечислите наиболее частые причины ДТП по вине водителей.
7. Как проверить наличие жидкости в системе охлаждения?
8. Назначение, работа и устройство прерывателя-распределителя зажигания.
9. Влияние режима труда, отдыха, физического состояния на работоспособность водителя.
10. Как определить давление в шинах, перед выездом на линию?
11. Назначение, устройство и работа бензинового насоса.
12. Управление автомобилем в особых условиях (грунтовая дорога, песчаные участки, бездорожье, брод).
13. Что необходимо проверить перед выездом на линию?
14. Устройство и назначение карбюратора.
15. Управление автомобилем в ограниченном пространстве (городские условия).
16. Как правильно отрегулировать сиденье водителя?
17. Назначение, устройство и работа системы смазки двигателя ЗИЛ - 130.
18. Безопасность и охрана труда при замене колеса
19. При каком минимальном давлении масла в системе смазки, двигатель надо немедленно остановить?
20. Устройство и регулировка стояночного тормоза автомобиля.
21. Безопасность и охрана труда при проверке уровня электролита в аккумуляторной батарее.
22. Что обозначают цифры «40» или «65» в марке антифриза?
23. Назначение, устройство, работа гидравлического амортизатора.
24. Безопасность и охрана труда при заправке автомобиля тосолом.
25. На панели приборов загорелся чек «чайник». Что это означает?
26. Назначения и общее устройство механизма газораспределения двигателя ЗИЛ-130.
27. При каких условиях разрешается работа двигателя в закрытом помещении?
28. Причины и опасные последствия повышенного износа шин. Меры по увеличению пробега шин.
29. Устройство и работа сцепления.
30. Безопасность и охрана жизнедеятельности при движении в гололед.
31. Причины перегрева двигателя..

32. Назначение, устройство и работа компрессора.
33. Безопасность и охрана труда при подъеме автомобиля.
34. Какие детали двигателя смазываются под давлением?
35. Устройство и работа тормозной системы автомобиля с пневматическим приводом тормозов.
36. Безопасность и охрана труда при ремонте автомобиля.
37. Объясните назначение паровоздушного клапана.
38. Устройство задней подвески автомобиля ЗИЛ-130.
39. Основные работы, выполняемые при подготовке автомобиля к осенне-зимней эксплуатации.
40. Проверка уровня масла в картере двигателя.
41. Назначение и общее устройство приборов системы смазки двигателя ЗИЛ-130.

42. Требование безопасности и охраны труда при заправке автомобиля.
43. Как проверить содержание масла в картере двигателя?
44. Устройство и работа карбюратора.
45. Безопасность и охрана труда при заправке автомобиля тосолом.
46. Как проверить наличие жидкости в системе охлаждения?
47. Назначение, устройство и работа топливного насоса высокого давления дизеля.
48. Влияние технического состояния тормозных систем на безопасность движения.
49. Как определить давление в шинах, перед выездом на линию?
50. Назначение, устройство и работа гидровакуумного усилителя рабочего тормоза, его неисправности.
51. Какой способ торможения следует применять на скользкой дороге.
52. Что необходимо проверить перед выездом на линию?
53. Устройство механизма газораспределения двигателя.
54. Влияние режима труда, отдыха, физического состояния на работоспособность водителя.
55. Как правильно отрегулировать сиденье водителя?
56. Назначение, устройство и работа рулевого механизма и рулевого привода ЗИЛ-130.
57. Безопасность и охрана труда при замене шины.
58. Действия водителя, если при движении автомобиль внезапно попал на небольшой обледенелый участок дороги?
59. Устройство кривошипно-шатунного механизма двигателя.
60. Признаки, причины, последствия неисправности шатунных и коренных подшипников.
61. Безопасность и охрана труда при работе с газовой установкой.
62. Влияние микроклимата кабины, одежды, положения за рулем на работоспособность водителя и безопасность движения.
63. Устройство и работа механизма газораспределения. Соотношение скоростей вращения коленчатого вала и распределительного вала.
64. Охрана труда при работе под автомобилем.
65. Что обозначают цифры «40» или «65» в марке антифриза?
66. Классификация двигателей внутреннего сгорания по способу изготовления, порядок работы цилиндров двигателей. В каком порядке нумеруются цилиндры восьмицилиндрового V-образного двигателя?
67. Требование ТБ при заправке автомобиля.
68. Управление автомобилем в сложных дорожных условиях (снег, песок, грязь).
69. Причины переохладения, перегрева двигателя, вредные последствия и способы предотвращения переохладения и перегрева двигателя.
70. Влияние режима труда, отдыха, физического состояния на работоспособность водителя. На панели приборов загорелся чек «чайник». Что это означает?
71. Устройство и работа тормозной системы автомобиля с гидравлическим приводом.
72. Безопасность и охрана труда при замене шины.
73. Как осуществляется регулировка зазора между контактами прерывателя. Его величина и влияние на работу двигателя.
74. Назначение и величина тепловых зазоров между клапанами и коромыслами. Как проверить и отрегулировать эти зазоры.
75. Безопасность и охрана труда при заправке автомобиля топливом.
76. Причины перегрева двигателя.
77. Назначение, устройство и работа коробки передач.
78. При каких условиях разрешается работа двигателя в закрытом помещении?
79. Как проверить количество жидкости в системе охлаждения?
80. Устройство ступиц колес и порядок регулировки их подшипников.

81. Неисправности переднего моста и их влияние на безопасность движения.
82. Какими параметрами Вы будете пользоваться при регулировке сиденья водителя
83. Назначение поршня, поршневых колец, поршневого пальца, шатуна, коленчатого вала.
84. Безопасность и охрана труда при работе с газовой установкой.
85. Порядок регулировки теплового зазора в газораспределительном механизме.
86. Основные неисправности системы охлаждения двигателя, их причины, признаки, последствия и способы устранения.
87. Безопасность и охрана труда при проверке уровня электролита в аккумуляторной батарее.
88. Меры по увеличению пробега шин.
89. Из каких тактов состоит рабочий цикл четырехтактного двигателя. Характеристика каждого такта.
90. Влияние технического состояния тормозных систем на безопасность движения.
91. На панели приборов загорелся чек «чайник». Что это означает?

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

Основная литература

1. Закон РК «Об образовании», от 27 июля 2007 года № 319-III.
2. Закон РК от 17 апреля 2014 года № 194-V «О дорожном движении» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 01.05.2023 г.).
3. Государственный общеобразовательный стандарт соответствующих уровней образования (приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 3 августа 2022 года № 348).
4. Типовые правила деятельности организаций образования соответствующих типов (приказ Министра просвещения Республики Казахстан от 31 августа 2022 года № 385).
5. Правила подготовки водителей механических транспортных средств (приложение 2 к приказу Министра внутренних дел РК от 2 декабря 2014 года № 862, (с изменениями и дополнениями по состоянию 08.08.2023 г.)).
6. Правилами дорожного движения Республики Казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 2023 год).
7. Приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан «Об утверждении Правил государственной регистрации и учета отдельных видов транспортных средств по идентификационному номеру транспортного средства, подготовки водителей механических транспортных средств, приема экзаменов и выдачи водительских удостоверений», от 02.12.2014 г.
8. Постановление Правительства РК «Об утверждении Правил дорожного движения, Основных положений по допуску транспортных средств к эксплуатации, перечня оперативных и специальных служб, транспорт которых подлежит оборудованию специальными световыми и звуковыми сигналами и окраске по специальным цветографическим схемам», от 13 ноября 2014 года № 1196.

Дополнительная литература

1. Байклин Г.П. «Комментарии к правилам дорожного движения РК», Алматы, -2012-151 с.
2. Баубеков А.А. специальные курсы по вождению автомобиля, Учебное пособие. 2-е изд. перераб. /А.А.Баубеков-Астана «Фолиант», 2010-200 с.
3. Боровских Ю.И. Техническое обслуживание и ремонт автомобиля- 3-е изд., перераб. и доп./Ю.И.Боровских,- М.:Высшая школа, 1983. — 128с.
4. Бубнов В.Г. Основа первой помощи учебник,/ В.Г. Бубнов –М, 2014
5. Горев А.Э. Организация автомобильных перевозок и безопасность движения. -2-е изд. перераб./А.Э.Горев –М:»Академия», 2008.-256с.
6. Епифанов Л.И.Техническое обслуживание и ремонт автомобилей. Учебное пособие. — 2-е изд. перераб. и доп. /Л.И. Епифанов— М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2009. — 352 с.
7. Ерицкий, М.И. Методики обучения автоделу в школе / М.И. Ерицкий. – М.: Просвещение, 1998. – 198 с.
8. Плеханов И.П. Автомобиль. Учебное пособие/ И.П.Плеханов – М.: «Просвещение», 2015.- 323 с.
9. «Правила дорожного движения РК», Алматы, 2023.
10. Пугачев И.Н.организация и безопасность дорожного движения, /И.Н.Пугачев - М.: "Академия" , 2009.-279с.
11. Родичев В.А. Грузовые Автомобили, / В.А.Родичев - М.: "Академия" 2007г.

12. Стуканов В.А. Основы теории автомобильных двигателей и автомобилей, /В.А.Стуканов,-М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2009.- 352 с.
13. Цыганков Э. Академия водительского мастерства, /Э.Цыганков-М:РИПОЛ Классик,2009.-352 с.

Интернет ресурсы:

- первая мед. помощь при ДТП (памятка с иллюстрациями) spravka/786-pervaya-pomosh-dtp.html
- учебник "Основы первой помощи" spas01.ru›book-1001/book-1003

